

Filozofická fakulta UK, Celetná 20, Praha 1

Diplomová práce

Téma: VYSOKOŠKOLSKÉ STUDENTSKÉ SPOLKY V NIZOZEMÍ
A V ČESKÉ REPUBLICE

Srovnávací analýza na základě teorie kultur

Topic: STUDENT ASSOCIATIONS IN THE NETHERLANDS
AND IN THE CZECH REPUBLIC

A Cultural Comparative Analysis

Autor práce: Šárka Svobodová

Studijní obor: Jednooborová pedagogika (prezenční studium)

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Lorenzová, Ph.D.

Datum: Červenec 2007

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu.

V Praze dne 7.7.2007

Tímto bych ráda poděkovala PhDr. Jitce Lorenzové, Ph.D. za strategické pokyny a připomínky při vypracování této diplomové práce a své matce za trpělivost a ochotu pomoci během mého studijního pobytu v Nizozemí. Dále bych ráda vyjádřila vděčnost všem českým a nizozemským studentům a učitelům, kteří mi poskytli informace a inspiraci při realizaci této diplomové práce.

Osnova

1. Úvodní slovo	7
2. Česká republika	9
2.1. Základní geografické údaje	9
2.2. Vysvětlení pojmů	9
2.3. Nástin vysokoškolského vzdělávání v ČR	10
3. Království Nizozemsko	14
3.1. Základní geografické údaje	14
3.2. Vysvětlení pojmů	14
3.3. Nástin vysokoškolského vzdělávání v Nizozemí	15
4. Vysokoškolské studentské spolky - úvod	17
5. Česká společnost - charakteristické rysy	19
5.1. Úvod	19
5.2. Rodina a soukromí	19
5.3. Jazyk	20
5.4. Hierarchie, autorita a akademické tituly	20
5.5. Sebe prezentace	21
5.6. Pracovní prostředí, uzavírání obchodů	22
5.7. Dobrovolnictví	22
5.8. Závěr	23

6. Nizozemská společnost - charakteristické rysy	25
6.1. Úvod	25
6.2. Boj s vodou jako typický znak nizozemské kultury	26
6.3. Otázky hierarchie a egalitářství	27
6.4. Sebe prezentace	29
6.5. Akademické tituly a vzdělání	30
6.6. Práce v týmu	30
6.7. Přímost a kritičnost	31
6.8. Pragmatismus a racionálnost	32
6.9. Dobrovolnictví	33
6.10. Proces rozhodování, byrokracie a plánování	34
6.11. Tolerance a internacionalismus	35
6.12. Závěr	36
 7. Teorie dimenzí kultury podle Hofstede	 37
7.1. Vzdálenost moci – vztah k autoritě (PDI)	37
7.2. Individualismus versus kolektivismus (IDV)	38
7.3. Maskulinita – feminita (MAS)	39
7.4. Vztah k nejistotě – vyhýbání se nejistotě (UAI)	39
7.5. Dlouhodobá orientace (LTO)	40
 8. Srovnání ČR a Nizozemí z hlediska Hofstede dimenzí	 41
 9. Studentské spolky v České republice	 44
9.1. Zájmové kluby	44
9.2. Studentské časopisy	45
9.3. Oborové studentské spolky	45
9.4. Spolky pečující o zahraniční studenty	47
9.5. Společenská role studentských spolků v české kultuře	50
9.6. Závěr	52

10. Studentské spolky v Nizozemí	54
10.1. Studentské asociace	54
10.2. Bratrstva	57
10.3. Oborové studentské spolky	58
10.4. Spolky pečující o zahraniční studenty	59
10.5. Společenská role studentských spolků v nizozemské kultuře	59
10.6. Závěr	62
11. Mezinárodní vysokoškolské studentské spolky	64
AEGEE – Evropské fórum studentů	64
11.1. Cíle AEGEE	65
11.2. Hlavní oblasti aktivit AEGEE	66
11.3. Multikulturní dimenze AEGEE – Letní univerzita	67
11.4. Statistické srovnání AEGEE v ČR a Nizozemí	68
12. Závěr diplomové práce	69
13. Seznam použitých zdrojů	72
<u><i>Přílohy</i></u>	
<i>Příloha č. 1 Mapa Nizozemského království</i>	77
<i>Příloha č. 2 Alternativní vzdělávací programy</i>	78
<i>Příloha č. 3 Tabulka indexů kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho</i>	80
<i>Příloha č. 4 Výroční zpráva AEGEE-Praha o.s. za rok 2005</i>	82
14. Resumé	95
15. Svolení k půjčování	97

1. Úvodní slovo

Hlavním tématem diplomové práce je porovnání vysokoškolských studentských spolků v Nizozemí a v České republice z hlediska rozdílů nizozemské a české kultury¹ a role studentských spolků ve společnosti dané země.

Vzhledem k tomu, že jsem již pátým rokem členkou pražské pobočky mezinárodní studentské organizace „Evropské fórum studentů AEGEE“ a v letech 2003-2005 jsem byla její předsedkyní, mám množství zkušeností se studentskými spolky jak v České republice, tak i v zahraničí, a to zejména v Nizozemí, ve kterém je kultura studentských spolků velmi bohatá.

V akademickém roce 2005/2006 jsem také uskutečnila sedmiměsíční studijní pobyt v Nizozemí, kde jsem se blíže seznámila s tamější situací vysokoškolských studentských spolků a tyto zkušenosti použiji pro popsání zásadních rozdílů jak z hlediska studentských spolků jako takových, tak pro srovnání studentského života a charakteristických rysů kultury obou zemí.

V teoretické části se nejprve seznámíme s oběma národy a jejich zeměmi z pohledu kulturně-geografického, s jejich systémy vysokoškolského vzdělávání a se základními informacemi o studentských spolcích. Dále si charakterizujeme českou a nizozemskou kulturu z hlediska znaků typických pro mentalitu obou národů a pokusíme se o srovnání Čechů a Nizozemců na základě teorie pěti dimenzí kultury nizozemského sociálního psychologa Geerta Hofstedeho.

V následujících kapitolách si popíšeme současnou situaci studentských spolků v Nizozemí a v České republice z hlediska systému dělení spolků, spolupráce s univerzitami a jejich role ve společnosti. Na závěr se zaměříme na spolky mezinárodní, zejména evropské, jejichž hlavním cílem je posílení evropské integrace a spolupráce vysokoškolských studentů v mezinárodním měřítku.

Cílem této práce je zmapovat situaci vysokoškolských studentských spolků

¹ Kultura – Hodnoty, normy a hmotné statky typické pro určitou skupinu...Kultura je jedním z nejcharakterističtějších projevů sociálního sdružování lidí. (Giddens, A. *Sociologie*)

na univerzitách v Nizozemí a v ČR. Především se chci zaměřit na přístup k členství v organizovaných spolcích obecně, společenskou prestiž spolků a jejich množství v těchto zemích a na to, jak jsou tyto spolky vnímány společnostmi a podporovány univerzitami. Dále mě zajímá rozdíl v motivaci studentů k aktivitě ve spolcích, jejich zkušenosti nabyté během aktivity v těchto spolcích a jejich praktický význam při hledání pracovního uplatnění a pro budoucí kariéru absolventů.

2. Česká republika

2.1. Základní geografické údaje²

Samostatná Česká republika vznikla 1.1.1993 rozdělením Československa jako demokratická parlamentní republika. Rozkládá se na ploše 78 866 km² s počtem obyvatel 10,3 miliónu. Území České republiky se skládá ze tří historických zemí – Čech, Moravy a Českého Slezska. Administrativně se Česko dělí na 14 krajů: Praha, Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, Ústecký kraj, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Pardubický kraj, Vysočina, Jihomoravský kraj, Olomoucký kraj, Moravskoslezský kraj, Zlínský kraj.

Hlavním a současně největším městem je Praha, oficiálním jazykem je český jazyk. Česká republika je zemí výrazně centralizovanou, probíhají však tendence k decentralizaci, např. sídlo Nejvyššího soudu ČR bylo přesunuto do Brna.

Česká republika je členem mezinárodních organizací OSN, EU, NATO, OECD a Visegrádské skupiny (V4).

2.2. Vysvětlení pojmů

Oficiálním názvem státu podle Ústavy je **Česká republika**, užívaným jednoslovným názvem jeho území a někdy i státu samotného je **Česko**. Část veřejnosti však k tomuto názvu zaujímá z různých důvodů nepříznivý postoj a o používání jednoslovného označení se stále vedou spory. Někteří z odpůrců slova Česko používají pro celé území státu označení **Čechy**, což je jak na Moravě, tak i ve Slezsku často považováno za urážlivé.

V této práci jsou názvy „Česká republika“, „ČR“, „Česko“, popř. i „Čechy“ používány jako synonyma.

² Internet: Pražská informační služba, http://www.pis.cz/cz/ceska_republika/zakladni_info

2.3. Nástin vysokoškolského vzdělávání v ČR

Vzdělávací systém v České republice vychází z dlouhé tradice počínající rokem 1774, kdy byla zavedena povinná školní docházka. Dnes fungují v ČR všechny typy vzdělávání - od předškolního, přes základní, střední, vysoké, postgraduální až po celoživotní. Podle novely zákona o vysokých školách z roku 2005 je v České republice v současné době 25 veřejných vysokých škol, 1 vojenská vysoká škola a 1 policejní vysoká škola ve 13 městech.

Do terciálního vzdělání je zařazeno vyšší odborné a vysokoškolské vzdělání. K **vyššímu odbornému vzdělání**³ mají přístup žáci s úplným středoškolským vzděláním zakončeným maturitou. Systém výuky je téměř totožný se systémem na vysoké škole, na vyšší odborné školy se však vztahují některá pravidla středoškolského vzdělávání (prázdniny, fixní rozvrh hodin aj.).

Vyšší odborné vzdělání rozvíjí a prohlubuje všeobecné i odborné znalosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytuje všeobecné a odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností. V denní formě trvá 3 roky včetně praxe, u zdravotnických oborů až 3,5 roku.

Studium je ukončeno absolutoriem, specifickou zkouškou z odborných předmětů, cizího jazyka a obhajoby absolventské písemné práce - vše samozřejmě v návaznosti na studovaný obor. Dokladem o dosažení vyššího odborného vzdělání je vysvědčení o absolutoriu a diplom absolventa vyšší odborné školy. Označení absolventa vyšší odborné školy, které se uvádí za jménem, je „diplomovaný specialista“ (zkráceně „DiS.“).

Vysokoškolské vzdělání⁴ je umožněno všem uchazečům s ukončeným úplným středním vzděláním (tj. s maturitou), kteří úspěšně vykonají přijímací

³ Čerpáno z: Školský zákon z roku 2004

⁴ Čerpáno z: Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách
Zákon č. 552/2005 Sb., novela zákona o vysokých školách

zkoušku. Systém přijímacích zkoušek si stanovuje každá vysoká škola sama a ověřuje v nich znalosti či schopnosti uchazečů.

Většina univerzit má v současné době akreditovány programy:

- **Bakalářské:** studijní programy zaměřené na přípravu k výkonu povolání a ke studiu v magisterském studijním programu. V bakalářském studijním programu se bezprostředně využívají soudobé poznatky a metody; obsahuje též v potřebném rozsahu teoretické poznatky. Standardní doba studia včetně praxe je nejméně tři a nejvýše čtyři roky. Studium se řádně ukončuje státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je zpravidla obhajoba bakalářské práce. Zájemci o další studium pak mohou pokračovat v navazujícím magisterském oboru, v němž získají užší specializaci.
- **Magisterské:** studijní programy zaměřené na získání teoretických poznatků založených na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje, na zvládnutí jejich aplikace a na rozvinutí schopností k tvůrčí činnosti; v oblasti umění je zaměřen na náročnou uměleckou přípravu a rozvíjení talentu. Magisterský studijní program navazuje na bakalářský studijní program; standardní doba tohoto studia je nejméně jeden a nejvýše tři roky. V případech, kdy to vyžaduje charakter studijního programu, může být udělena akreditace magisterskému studijnímu programu, který nenavazuje na bakalářský studijní program; v tomto případě je standardní doba studia nejméně čtyři a nejvýše šest roků. Studium se řádně ukončuje státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba diplomové práce.

Boloňská deklarace

V současné době probíhá na českých vysokých školách restrukturalizace programů do **jednotného evropského systému bakalářských a magisterských programů**. Po podepsání deklarace o vytvoření Evropského

prostoru vysokoškolského vzdělávání do roku 2010, tzv. Boloňské deklarace⁵, podepsané 31 ministry z 29 evropských zemí v roce 1999, se všem evropským zemím otevřela možnost využít jedinečnosti svých vzdělávacích systémů a vytvořit z nich systém evropský.

Hlavními rysy nového systému jsou dva základní cykly vysokoškolského vzdělávání, předgraduální a postgraduální. Přístup k druhému cyklu bude umožněn po absolvování bakalářského studia v délce 3 let. Bakalářský titul, získaný po ukončení předgraduálního cyklu studia, bude platný na evropském trhu práce jako odpovídající kvalifikační stupeň. Postgraduální cyklus povede pak k dosažení magisterského nebo doktorského titulu, případně obou titulů, jak je tomu ve většině evropských zemí.

Dalšími body Boloňské deklarace jsou:

- Vypracování systému kreditů jako vhodného prostředku podpory všestranné studentské mobility a prostupného i do jiných systémů než vysokoškolského, např. do oblasti celoživotního vzdělávání
- Podpora evropské mobility odstraněním překážek, které brání efektivnímu využívání svobodného pohybu, uznání a započítání období stráveného výzkumem, výukou a školením na trhu práce v Evropě bez omezení jejich statutárních práv.
- Podpora evropské spolupráce v udržování kvality vysokoškolského vzdělávání (vypracování srovnatelných kritérií a metodologie)
- Podpora evropské spolupráce mezi vzdělávacími institucemi, programy mobility a integrované programy studia, zaškolení a výzkumu.

V Boloňské deklaraci se k cílům uvádí: *„Tímto chceme usilovat o dosažení těchto cílů - v rámci našich institucionálních pravomocí a při respektování různorodosti kultur, jazyků, národních vzdělávacích systémů a autonomie vysokých škol – upevnit vysokoškolský prostor evropského vzdělání. Pro*

⁵ Čerpáno z: Boloňská deklarace z roku 1999, *Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání*

dosažení tohoto cíle budeme usilovat o mezivládní spolupráci spolu s těmi nevládními evropskými organizacemi, které mají kompetence v oblasti vysokého školství. Očekáváme, že vysoké školy budou opět rychle a kladně reagovat a aktivně přispějí k úspěchu našeho snažení.“

Takovýto evropský systém by pak měl lépe vyhovovat tradicím a potřebám Evropy, být přitažlivější pro studenty a posílit nejen atraktivitu a konkurenceschopnost jejího vzdělávacího systému, ale i konkurenceschopnost absolventů evropských vysokých škol na trhu práce - národním, evropském i globálním.

3. Království Nizozemsko

3.1. Základní geografické údaje

Nizozemsko, oficiálním názvem **Království Nizozemsko** (orig. Koninkrijk der Nederlanden) je parlamentní monarchií, rozkládající se na ploše 41 500 km² a obývanou téměř 16 milióny obyvatel. Skládá se z 12 provincií⁶ : Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Flevoland, Gelderland, Utrecht, Noord-Holland (Severní Holandsko), Zuid-Holland (Jižní Holandsko), Zeeland, Noord-Brabant (Severní Brabantsko) a Limburg (Limburk).

Hlavním městem je Amsterdam, největším městem Rotterdam. Úředním jazykem je nizozemština a fríština. Na rozdíl od České republiky je Nizozemsko zemí výrazně decentralizovanou, sídla jednotlivých institucí jsou převážně v oblasti tzv. Randstad (viz. kap. 3.2 Vysvětlení pojmů).

Nizozemsko je členem mezinárodních organizací OSN, EU, NATO, OECD.

3.2. Vysvětlení pojmů

Název **Holandsko** pochází z nizozemského výrazu „Holt Land“, který znamená „zalesněná země“ a je neoficiálním názvem země. Ačkoliv se výraz Holandsko běžně zaměňuje s výrazem **Nizozemsko**, Nizozemci sami označují svou zemi jako „Nederland“ a výraz „Holland“ používají pouze v souvislosti s regiony Severní a Jižní Holandsko⁷, tedy oblastí v okolí měst Amsterdam, Rotterdam, Haag a Utrecht, jinak nazývanou také **Randstad**. Hustě obydlený Randstad čítá téměř 7 miliónů obyvatel a je ekonomickým, kulturním a politickým srdcem Nizozemska. Jako v každé jiné zemi, i v Nizozemsku se jednotlivé oblasti a regiony více či méně odlišují, budeme-li tedy v této práci hovořit o typických znacích nizozemské kultury, bude se jednat o znaky

⁶ viz. Příloha č.1 Mapa Nizozemského království

⁷ orig. „Noord-Holland“ a „Zuid-Holland“

převažující v oblasti Randstad a posléze rozšířené do ostatních oblastí.

Výrazy „Nizozemsko“, „Nizozemí“ a „Holandsko“ budou v této práci používány se stejným významem a v případě, že bude třeba zdůraznit, že se jedná o regiony Severního a Jižního Holandska, je použit název „Randstad“. Shodný význam mají také adjektiva „nizozemský“ a „holandský“ a jazyk země je označován jako „nizozemština“ nebo „holandština“.

3.3. Nástin vysokoškolského vzdělávání v Nizozemí

Nizozemský vzdělávací systém lze považovat za jakousi „pedagogickou laboratoř“, v níž jsou testovány a ověřovány nejrůznější vzdělávací metody. Nalezneme zde např. množství škol, které uplatňují metodu Marie Montessori, Jenský plán, Daltonskou metodu nebo Waldorfskou školu⁸. Také systém vysokého školství využívá strategii tzv. problémového učení⁹, která je založena na aktivní účasti studentů při řešení problému.

Ve vysokém školství Nizozemí uplatňuje tzv. binární systém terciálního vzdělávání, který zahrnuje **univerzitní vzdělávání (WO)**, poskytované univerzitami, a **vyšší profesní vzdělávání (HBO)**, které je poskytováno „vyššími školami“¹⁰ nebo „odbornými univerzitami“¹¹.

V Nizozemí existuje 13 univerzit, včetně jedné zemědělské univerzity a tří univerzit, nabízejících programy inženýrství a přírodních věd. Dále zde působí přibližně 60 „odborných univerzit“, které studenty připravují na určitou profesi a jsou praktičtější orientované než univerzity tradiční, které kladou větší důraz na

⁸ Více informací k jednotlivým alternativním metodám viz. Příloha č. 2 Alternativní vzdělávací programy

⁹ z angl. problem-based learning, pedagogická strategie „aktivního učení“, používaná zejména ve vyšším vzdělávání, proces učení směřuje k nalezení řešení zadané problémové situace. Studenti přebírají zodpovědnost a samostatně pracují v malých skupinách, učitelé jsou v roli „facilitátorů“ procesu učení.

¹⁰ z niz. „hogescholen“ – vyšší odborné školy, zaměřené na profesní přípravu studentů

¹¹ z niz. „universiteiten voor professioneel onderwijs“

teorii a získávání vědomostí výzkumem. Navíc existuje v Nizozemí ještě „otevřená univerzita“¹², která nabízí jak univerzitní, tak i HBO programy.

Systém vyššího vzdělávání dále zahrnuje třetí větev, označovanou „**mezinárodní vzdělávání**“¹³. Tento program nabízí pokročilé tréninkové kurzy především pro zahraniční studenty a důraz je kladen jak na výzkum, tak na aplikaci praktických poznatků.

Na univerzity i na vysoké odborné školy jsou studenti přijímáni bez přijímacích zkoušek, podmínkou jsou však velmi dobré výsledky závěrečných zkoušek na střední škole.

Zajímavým rysem vysokého školství v Nizozemí je tzv. **modulový systém**. Každý studijní program se skládá z tzv. modulů. Jedná se většinou o desetitýdenní uzavřené bloky, které končí zkouškami nebo seminární prací. Ve vyšších ročnících si studenti mohou vybírat z více modulů a specializovat se tak v závislosti na oblasti své profesní orientace.

Od podepsání **Boloňské dohody**¹⁴ všechny univerzity stejně jako v České republice restrukturalizují své programy do systému bakalářských a na ně navazujících magisterských programů. Všechny bakalářské programy trvají tři roky a magisterské programy jeden nebo dva roky, v závislosti na oboru a úrovni přijímaných studentů.

¹² z niz. „Open Universiteit“

¹³ z niz. „internationaal onderwijs“ = IO

¹⁴ viz. kap. 2.3 Nástin vysokoškolského vzdělávání v ČR

4. Vysokoškolské studentské spolky - úvod

Jako **vysokoškolské studentské spolky** budeme v této práci označovat formální skupiny studentů, sdružujících se v rámci jedné či více vysokých škol¹⁵ za cílem určité společné aktivity. Tyto skupiny fungují ve většině případů na principu neziskových organizací dobrovolnického charakteru a specifickým jevem je, že i nejvyšší vedoucí pozice zaujímají v těchto organizacích vysokoškolští studenti a nikoliv absolventi.

Rozsah aktivit studentských spolků je rozmanitý, přes spolky zaměřené na studijní obor svých členů, spolky sportovní, hudební, kulturní, skupiny pečující o zahraniční studenty, až po spolky s tematikou globální, zaměřené na mezinárodní výměny, evropskou integraci atp. Působení studentských spolků může být lokální (město nebo i konkrétní vysoká škola), národní či dokonce mezinárodní. Existuje celá řada evropských i světových studentských asociací, které mají lokální pobočky na univerzitách po celém světě. Tyto spolky pak mají ve většině případů společný cíl pro celou síť, nicméně realizace tohoto cíle a každodenní život poboček velmi závisí na situaci v zemi, ve které se daná pobočka nachází.

Oblíbenost, množství a společenská role studentských spolků se totiž výrazně liší v závislosti na historické tradici studentských (i jiných) spolků v dané zemi, kultuře a mentalitě obyvatel a v neposlední řadě i na podpoře studentských spolků vysokými školami samotnými. Dále samozřejmě hraje roli i obecná zkušenost studentů se studentskými spolky, jejich společenská prestiž a způsob, jakým studentské spolky své aktivity prezentují a nabízejí své členství novým zájemcům.

Všechny tyto faktory vytvářejí v každé zemi jedinečnou strukturu a atmosféru studentských spolků, která je často velmi odlišná od ostatních. Proto je velmi obtížné srovnávat situaci studentských spolků v různých zemích a aplikovat pravidla, která se osvědčila v jedné zemi, na zemi druhou, bez

¹⁵ V této práci používáme výrazy „vysoká škola“, „univerzita“, popř. „škola“ jako synonyma.

porozumění kulturnímu a historickému kontextu dané oblasti. Bylo by jistě unáhlené domnívat se, že pouhý počet studentských spolků ve městě či na univerzitě nebo množství jejich členů může vypovědět o úspěšnosti studentských spolků v dané zemi. Spíše než na strohý výčet jednotlivých spolků, jejich cílů a struktury se tedy v této studii zaměříme na jejich fungování v kontextu kultury dané společnosti a mentality jejích obyvatel.

Ke srovnání jsem si vybrala dvě země z hlediska studentských spolků nanejvýš odlišné. Českou republiku, kde jsou vysokoškolské studentské spolky stále spíše věcí vzácnou a vlažně přijímanou, a Nizozemí, kde je členství ve spolcích považováno za samozřejmost a často téměř nutnost.

V této diplomové práci se pokusím popsat systém vysokoškolských studentských spolků v obou výše zmíněných zemích a porovnat jejich fungování v závislosti na mentalitě a kulturních odlišnostech obou národů.

5. Česká společnost – charakteristické rysy¹⁶

5.1. Úvod

Česká kultura byla odedávna ovlivňována různorodými prvky kultur sousedních, jak té slovanské, tak i germánské. Centrální poloha v samém srdci Evropy nebyla vždy výhodná a tendence sousedních států k získání vlivu nad státem nepřilíš velké rozlohy, ale strategického postavení, měly za důsledek vytvoření unikátní české mentality, která je svým charakterem přesně na rozhraní východní a západní Evropy a zajímavým způsobem kombinuje prvky jak východoevropské, tak i západoevropské kultury. V této kapitole se proto zaměříme na nejvýraznější specifika české mentality, kterými jsou rodina a vztah k soukromí, hierarchie a autorita, schopnost sebe prezentace a chování v pracovním prostředí.

5.2. Rodina a soukromí

Pro Čechy je rodina centrem sociální struktury a rodinné závazky jsou obvykle stavěny na přední pozici v žebříčku hodnot. Češi jsou prozíraví a rádi plánují dopředu, jak v soukromém, tak v profesním životě, což jim dodává pocit jistoty. Uvažují prakticky a pokud možno efektivně a respektují pravidla, která jim umožňují soustředit se na další plánování.

Z hlediska vztahů mezi muži a ženami se dá říci, že česká kultura je spíše patriarchální a muži jsou stále považováni za živitele rodiny, zatímco od žen se očekává větší díl péče o domácnost. Čeští muži jsou k ženám obecně galantní a

¹⁶ Internet: Oficiální web České republiky, <http://www.czech.cz/>;

Kwintessential, Language and Culture Specialists,

<http://www.kwintessential.co.uk/resources/global-etiquette/czech.html>;

Centre for Intercultural Learning, http://www.intercultures.ca/cil-cai/intercultural_issues-en.asp?lvi=8&ISO=CZ&SubjectID=10

je běžné, že ženě otevrou dveře, pomohou, složí kompliment atd. Z tohoto pohledu převládá v české kultuře tradiční pohled na vztahy obou pohlaví, nicméně i zde můžeme pozorovat určité změny směrem k tendenci západní Evropy k dosažení rovnosti obou pohlaví z hlediska společenských rolí¹⁷.

5.3. Jazyk¹⁸

Vzhledem k odvěkému boji českého národa o přežití mezi sousedními mocnostmi a zejména v době českého národního obrození v 19.století, se stal jazyk pro Čechy symbolem národa. Český jazyk hraje v české kultuře důležitou roli a Češi jsou zejména hrdí na to, že jejich řeč je jednou z nejtěžších v Evropě. Proto neočekávají, že by cizinci mluvili česky. Nicméně na rozdíl kupříkladu od zemí bývalé Jugoslávie není jazyk v české kultuře důvodem k nacionalismu a většina Čechů vnímá ostatní slovanské jazyky jako blízké a zajímá se o podobnosti a rozdíly mezi nimi.

5.4. Hierarchie, autorita a akademické tituly

Jak již bylo řečeno, zeměpisná poloha České republiky ji činí zajímavým cílem pro ostatní země, které chtějí obchodovat se střední Evropou. Kromě charakteristik kulturních je proto důležité zmínit se také o praktických záležitostech, které hrají roli při kontaktu s Čechy.

V České společnosti funguje poměrně vysoký stupeň hierarchie, tato situace se však postupně mění především v mezinárodních společnostech, které mají často volnější hierarchickou strukturu. Paradoxem je, že ačkoliv Češi obecně autoritám nedůvěřují, přisuzují velký význam společenskému statutu.

¹⁷ Internet: Center for Intercultural Learning,

http://www.intercultures.ca/cil-cai/intercultural_issues-en.asp?lvi=8&ISO=CZ&SubjectID=10

¹⁸ Internet: Oficiální web České republiky; <http://www.czech.cz/>

Významnou roli hraje také vzdělání a lidé v pozici autorit, jako jsou doktoři, profesori či právníci se obecně těší vážnosti a respektu a i v každodenním kontaktu jsou prakticky vždy oslovováni oficiálním titulem.

I jinak jsou Češi v pracovním styku spíše rezervovaní a dávají přednost oslovení příjmením a vykání. Vztahy mezi neznámými lidmi, zejména v pracovním prostředí, jsou velmi formální a mnoho pozornosti je věnováno společenskému postavení druhé osoby.

Obecně platí, že přechod k tykání nabízí žena, osoba starší nebo vyššího statutu. Pozdrav je obvykle doprovázen podáním ruky a přímým pohledem do očí. Neformální způsob komunikace je považován za znak přátelství, bez oboustranného souhlasu s přechodem k tykání je však taková iniciativa považována za nevhodnou a neslušnou. V ostatních případech by proto měl zůstat zachován formální kontakt s vykáním.

5.5. Sebe prezentace

Česká opatrnost a zdrženlivost se projevuje také při prezentaci vlastní osoby. S výjimkou akademických titulů, které Češi používají v průměru více než je obvyklé v západní Evropě, jsou v oblasti prezentace vlastních kvalit velmi skromní a mají tendenci své silné stránky podceňovat v domnění, že se nejedná o nic tak významného nebo ze strachu, že budou působit nepatřičně vychloubačným dojmem.

V komunikaci s příslušníky jiných kultur tak dochází poměrně často k nedorozumění a nepochopení. V případě, že dotázaný Čech ohodnotí své schopnosti velmi skromně a následně se zjistí, že daleko převyšuje své zahraniční kolegy, může se setkat s velmi negativní reakcí: "Proč jsi lhal, že to neumíš?" a nebo naopak může dojít k rozčarování na české straně v případě, že je jeho sdělení přijato jako fakt a k prezentaci svých skutečných kvalit nedostane ani příležitost.

5.6. Pracovní prostředí, uzavírání obchodů

Před obchodním setkáním je nezbytné domluvit si schůzku předem. Není vhodné domlouvat si schůzku na páteční odpoledne, vzhledem k české tradici trávení víkendů na chalupách na venkově. Také v létě má většina úřadů a firem omezený provoz. Dochvilnost je v českém prostředí velmi důležitou kvalitou, zvláště v pracovním prostředí. První setkání má vždy za cíl seznámení se s druhou stranou, navázání komunikace a vztahu důvěry spíše než samotné rozhodování, proto je dobré začít jej krátkou seznamovací konverzací. Během schůzky by měla hovořící osoba udržovat oční kontakt s partnery, Češi očekávají detailní prezentaci, která obsahuje grafy a čísla.

Obchodní rozhodnutí probíhají zpravidla pomalu a české firmy fungují hierarchicky, tzn. rozhodování přísluší pracovníkům ve vedoucích pozicích. Zdvořilost Čechům může bránit v rozhodném odmítnutí návrhu, a proto je třeba vykládat si reakce typu : „To je obtížné.“ nebo „Ještě uvidíme.“ jako spíše zápornou odpověď.

5.7. Dobrovolnictví

Dobrovolnictví se v českých zemích rozvíjelo společně se spolkovou činností zejména v 19.století, kdy vznikala řada vlasteneckých spolků na podporu umění, kultury, vědy a vzdělání. Některé z nich můžeme vidět dodnes, např. Sokol, spolek Mánes, Hlávkovu nadaci atd. Po vzniku samostatného Československa se dobročinnost nadále rozvíjela, dobrovolnické organizace zahrnovaly nejrozumnější organizační formy – obecní, soukromé, náboženské, národnostní aj. Vývoj byl přerušen nejprve německou okupací a později vznikem socialistického státu. Za totalitního režimu byla tradice dobrovolné práce násilně přerušena a činnost všech nezávislých organizací byla systematicky redukována a podléhala přísné kontrole politického vedení státu a komunistické strany. Všechny existující organizace musely být členy Národní fronty. Ty spolky, které

zůstaly nezávislé, byly státem pronásledovány a likvidovány a jejich majetek byl konfiskován. Skutečná obnova občanských iniciativ pak nastala až v 80.letech 20.století a zejména pak po roce 1989.

Po roce 1989 došlo k restituci původního majetku dobrovolnických spolků a byla obnovena většina spolků, potlačených minulým režimem. Současně začaly vznikat také spolky nové, společně s tisíci neziskovými organizacemi, které neměly žádný majetek ani šanci ho získat a stavěly svoji činnost na lidském nadšení a pomoci dobrovolníků. I přesto, že v posledních 18 letech došlo v České republice k obrovskému nárůstu počtu dobrovolnických a neziskových organizací, zůstává neziskový sektor stále na okraji zájmu veřejnosti a dobrovolnictví není dosud zakotveno v žádném právním dokumentu ČR. Z tohoto faktu vyplývá i obtížnost srozumitelného a pro všechny přijatelného vymezení definice pojmu dobrovolnictví, charakteristik a typů dobrovolné činnosti a dalších práv a odpovědností dobrovolníků.

Změnu v tomto ohledu přináší pomalu se rozšiřující povědomí o dobrovolnických aktivitách, na kterém se podílejí nově zakládaná dobrovolnická centra, jejichž posláním je propagace dobrovolnictví ve společnosti a spolupráce s ostatními organizacemi využívajícími dobrovolníky. Rok 2001 byl Mezinárodním rokem dobrovolnictví a začalo se pracovat na právní úpravě dobrovolnictví, byly vypsány granty na dobrovolné programy a byla připravena řada aktivit přibližujících dobrovolnictví české veřejnosti. (TOŠNER, J.; SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích.*)

5.8. Závěr

Ačkoliv by se dalo říci, že především v posledních letech, a zejména po vstupu do Evropské unie v roce 2004, se současná česká společnost stále rychleji přibližuje kultuře západoevropské, mnoho prvků bylo výrazně ovlivněno půlstoletím komunistického režimu. Typickým příkladem může být např. vysoký stupeň podezřívavosti a nedůvěry vůči jakémukoliv druhu autority, zejména ze

strany státu. Tento přístup má za následek jistou pasivitu ve společenských záležitostech, na druhé straně však posílil český individualismus a angažovanost je často kompenzována v rovině osobní a rodinné. Dá se proto říci, že komunistická minulost země posílila českou vynalézavost, která je ovšem spíše využívána v oblastech osobních a méně v oblasti profesní a společenské.

6. Nizozemská společnost - charakteristické rysy

6.1. Úvod

„*Viš co máš, ne co získáváš.*“ – staré holandské přísloví propagující opatrný postup v nejistých podmínkách¹⁹

O nizozemské kultuře očima cizinců velmi čtivou humornou formou pojednává kniha *The UnDutchables*²⁰. The UnDutchables se soustřeďuje především na Nizozemce v každodenních životních situacích a v této práci z ní čerpám především v popisu konkrétních příkladů nizozemské kultury.

Nizozemský sociální antropolog Jacob Vossestein²¹ popisuje historické rysy nizozemské kultury, které jsou stále patrné v současné nizozemské společnosti. Těmito kategoriemi jsou:

Nízká hierarchie: stará kalvínská zásada rovnosti všech lidí se možná zdá v současné době poněkud obnošená, nicméně není pochyb o tom, že jejím důsledkem je stále velmi běžný rozporuplný postoj Nizozemců vůči hierarchii, moci a sociálnímu statutu.

Otevřenost a kritický postoj: znak přetrvávající století; Nizozemci obvykle neváhají vyjádřit svůj názor rozhodným způsobem. Většinou však pokud nejsou v sázce osobní pocity, i když někdy je nezastaví ani to. Názory na společenská a politická témata jsou slyšet stále hlasitěji v posledních letech.

Pragmatismus a starost o peníze: Nizozemcům je vrozený velmi pragmatický přístup k životu. Jedním okem vždy dychtivě sledují finanční aspekty, nicméně

¹⁹ „*You know what you have, not what you get.*“ (Vossestein, J. *Dealing with the Dutch*)

²⁰ White, C.; Boucke, L. : *The UnDutchables*. 2001.

²¹ Vossestein, J. *Dealing with the Dutch. The cultural context of business and work in the Netherlands*. 2004.

nikdy za cenu ztráty uspokojivých mezilidských vztahů.

Byrokratický, přesto tolerantní: i když mezi Nizozemci existuje obecný sklon k aplikaci pevně stanovených postupů téměř pro cokoliv, současně dokáží být až nadprůměrně shovívaví a tolerantní k životnímu stylu ostatních. Nizozemí je země zákonů a pravidel, která ale všeobecně umožňují lidem žít takový život, jaký si zvolí.

Internacionalismus a otevřenost: národ obchodníků, který čelí celému světu - činí to neohroženě, sebejistě a obratně. Stačí se jen podívat na holandskou vlohu pro cizí jazyky.

6.2. Boj s vodou jako typický znak nizozemské kultury

"Když Bůh stvořil svět, zapomněl při tom na Holandsko. Holanďané neváhali, a svou vlast si stvořili sami." - holandské pořekadlo

Stará průpovídka velmi dobře vystihuje jeden ze základních rysů nizozemské kultury. Z celkové rozlohy Nizozemska se 18,5% území rozkládá na úrovni 5 až 7 metrů pod hladinou moře, sedmina území má nadmořskou výšku do jednoho metru a jen dvě procenta leží výš než 50 metrů.

Země je před mořem chráněna uměle vybudovaným pásem místy až 5 kilometrů širokých písčinych dun, dlouhým dva tisíce kilometrů, který zabraňuje vodě zaplavit nizozemské vnitrozemí. V minulosti se ale čas od času hráze protrhly, a moře bralo vše, co člověk pracně získal. Celou pětinu území tvoří tzv. poldery²². V období let 1248-1953 postihlo zemi celkem 20 přílivových katastrof.

²² **Polder** je území, na kterém musí být kontrolována úroveň vodní hladiny. Neexistují zde přímá spojení mezi vodstvem uvnitř území a vně, kromě uměle vybudovaných zařízení, jako jsou zdymadla a pumpy. U většiny polderů není hladina vody uvnitř níže než hladina vně, ale není to podmínkou. Pokud je vnitřní hladina níže než okolní vodstvo, je třeba za pomoci pump udržovat polder suchý. U těchto polderů je rovněž nutná výstavba přehrad, které drží nápor vyšší okolní

Boj s vodou o půdu i holé životy vedou obyvatelé Nizozemska po celá staletí, což nesporně velmi ovlivnilo formování nizozemské mentality, především jejich vytrvalost, samostatnost, pracovitost a smysl pro týmovou práci, jak bude uvedeno v této kapitole.

6.3. Otázky hierarchie a egalitářství

„Prostě jedněte normálně, už to je dost divné.“²³ – holandské rčení

Důsledkem holandské snahy po konformitě je touha nevyčnívat a nelišit se od ostatních. Nejedná se ovšem ani tolik o aspekt majetkový, ale spíše o postoje, chování a způsoby myšlení. Ačkoliv to může působit překvapivě v zemi známé svou tolerantností, při bližším pohledu zjistíme, že toto volání po rovnosti a konformitě se nevztahuje tolik na jednání samotné, ale spíše na pohnutky, které mu ostatní lidé připisují. Zásadní myšlenka je: Buďte jací jen chcete, jen se nevychloubejte a neočekávejte více privilegií nebo respektu než kdokoli jiný.

Geert Hofstede²⁴ označuje tento smysl pro morální rovnost termínem „index vzdálenosti moci“²⁵ a konstatuje, že v Nizozemí je jedním z nejnižších na světě, překonán pouze skandinávskými zeměmi. Hofstede si tento jev vysvětluje protestantskou tradicí nizozemské společnosti. Už v 15.století volal nizozemský učenec Erasmus Rotterdamský po humánním, čestném a nenásilném chování všech živých bytostí, včetně zvířat. V polovině 16. století se dominantním náboženstvím v Nizozemí stal kalvinismus, obzvláště přísná forma protestantské křesťanské víry. Kalvinismus zdůrazňoval, že lidé se rodí nedokonalí, náchylní k hříchu a každý musí celý život pracovat na svém zdokonalování, aby mu Bůh odpustil prvotní hřích. Kalvínská víra dále

vody. U většiny polderů je pevně stanovena úroveň vnitřní hladiny.

²³ „Just act normal, that’s strange enough.“ (Vossestein, J. *Dealing with the Dutch*)

²⁴ HOFSTEDE, G. *Kultury a organizace. Software lidské mysli. Spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití.*

²⁵ z angl. „power distance index“

poukazovala na nutnost myslet na druhé. V dnešní nizozemské společnosti stále velmi často zaznívá biblické : 'Čiň druhým tak, jak sám chceš, aby druzí činili tobě.', což nepochybně stimuluje společenské cítění a dobročinnost a varuje lidi před sobeckým prosazováním vlastních zájmů.

Existují také autoři, kteří poukazují v historii ještě dále - na vztah nízké hierarchie a přírodního prostředí. Ačkoli je poněkud kontroverzní spojovat lidskou mentalitu přímo s krajinou nebo klimatem, v tomto případě se jedná o nápadnou podobnost rovné země a rovné společnosti. Tak jak je v Nizozemí překvapivý pohled na výčnělky v krajině, kopce a hory, stejně nepřírození jsou pro Nizozemce i lidé, kteří by snad chtěli vyčnívat ze společnosti.

Jak již bylo zmíněno v úvodu kapitoly, jednou z nejvýše položených hodnot holandské společnosti je „jednat normálně“ (z angl. „acting normal“, Vossestein). Tento výraz má zdůraznit touhu po přirozenosti a spontánním jednání a rovnoprávnosti. Ale je opravdu možné, aby výše zmíněný princip fungoval i ve firmách a organizacích, kde mají lidé rozdílné postavení, autoritu, moc a status? Egalitářství neboli rovnostářství nebo spíše averze vůči hierarchii hraje velmi významnou roli i v holandských pracovních vztazích. Holanďané jsou orientováni na úkol a za normálních okolností hierarchie nehraje příliš významnou roli. Holanďtí zaměstnanci jsou obvykle zodpovědní a pracovití, pracují na úkolech samostatně a nejsou rádi často kontrolováni. Nepřestanou pracovat, když není jejich nadřízený přítomen. Ve výsledku je brán v úvahu příspěvek každého pracovníka, a proto je nadřízený mnohem spíše jakýmsi konzultantem, než aby udělovat příkazy. Úsměvným důkazem tohoto významného jevu mohou být ředitelé firem, čekající ve frontě ve firemní jídelně spolu s ostatními zaměstnanci nebo galantně pouštějící svého podřízeného do dveří. Ve skutečnosti by se jen málo z nich v osobním rozhovoru označilo za ředitele – častěji spíše s humorným dodatkem „alespoň tak mi tady říkají“.

V Nizozemí se od nadřízených všeho druhu očekává, že si autoritu získají prostřednictvím svých schopností a ne pouhým mocenským postavením. Kdokoli, kdo by se pokoušel hrát si na „velkého šéfa“, by se setkal nejprve s překvapenými nevěřícími pohledy a úšklebky za zády a pokud by ve svém

jednání setrval, ostatní by se pravděpodobně rázně ohradili proti tomuto autoritářství.

Již po desetiletí se nizozemské školství odklání od systému, kde by měl student znát strohá fakta a učit se znalosti zpaměti a mít přesnou odpověď vždy na jazyku. Namísto toho se školy snaží stimulovat studenty k zájmu o látku, formulování dobrých otázek a kreativitě při hledání odpovědí prostřednictvím knih, lidí, internetu a dalších zdrojů. Toto vše se odráží v přístupu holandských učitelů, a proto říci „nevím, ale zjistím vám to“ neznamena nic zahanbujícího. Mimoto si můžete být jisti, že odpověď na vaši otázku najdou, ať už sami či s další pomocí dalších, a přijdou za vámi s odpovědí.

6.4. Sebe prezentace

Nizozemská preference nenápadnosti a zdrženlivosti se v mnohém podobá českému způsobu sebe prezentace. Většina Nizozemců, stejně jako Čechů, do svého životopisu nezahrne detailní popis studií a předchozích pracovních zkušeností, jelikož se domnívají, že by toto mohlo být považováno za chvástání. Namísto toho jen stručně vyjmenují své zkušenosti a kvalifikaci, očekávajíce, že budoucí zaměstnavatel bude „číst mezi řádky“ a vyptá se na podrobnosti u ústního pohovoru. Na rozdíl od svých českých kolegů jsou si však Holanďané ve skutečnosti dobře vědomi svých schopností a předností, pouze považují za nevhodné vystavovat je příliš na odiv. Věří totiž, že skutečné kvality se přirozeně prokáží v každodenním životě spíše než sepsané na papíře.

Některé holandské vzdělávací instituce se dnes věnují výuce toho, jak studenty a dlouhodobě nezaměstnané prosadit lépe na trhu práce, učí je psát chytlavé životopisy a vystupovat sebevědoměji. Příkladem může být poznámka vyučujícího jednoho takového programu: *„Pro mé studenty není takový způsob sebe propagování snadný. Nejsou na to zvyklí a cítí se nepříjemně. Ptají se mě : ‘To mám teď říct jak dobrý jsem?’“*²⁶

²⁶ „For my students, this kind of self-promotion is not easy. They are not used to it; it feels contradictory. „Am I now supposed to tell how good I am?“ they ask me.“ (Vossestein, J. *Dealing*

6.5. Akademické tituly a vzdělání

V nizozemské společnosti je používání akademických titulů omezeno víceméně jen na formální pracovní prostředí a pouze v písemném styku, na vizitkách a obchodních dopisech. Používání titulů v soukromém životě se objevuje jen výjimečně a většina Nizozemců je považuje za vychloubání spíše než za hodné respektu (srovnání viz kap. 5.4 Hierarchie, autorita a akademické tituly).

Také zahraniční studenti, studující v Nizozemí, jsou často překvapeni neformálností akademického prostředí a vztahů s vyučujícími. Vossestein popisuje postřeh holandského studenta, který vyrůstal v Itálii a do Nizozemí se vrátil ve věku 14 let : *„Na začátku školního roku mi učitel položil otázku. Automaticky jsem se postavil v lavici, abych odpověděl. Celá třída bouřila smíchem a já vůbec netušil proč. Učitel mi poněkud rozpačitě vysvětlil, že sice ocenil mé gesto, ale že můžu příště zůstat sedět, jelikož v Holandsku není zvykem stoupat si při hovoru s učitelem.“*²⁷

6.6. Práce v týmu

Ačkoliv mohou být Holanďané považováni za silné individualisty, v práci je mnoho z nich dobrými týmovými hráči. Již na středním stupni vzdělávání, a později na univerzitách, se klade velký důraz na skupinovou práci a její prezentaci. Nizozemci jsou proto již ze školy zvyklí pracovat v týmu a vzhledem ke stupni pracovního zabezpečení a typicky nizozemské orientaci na úkol, je

with the Dutch)

²⁷ „Shortly after school started, the teacher asked me a question. Automatically I stood up next to my bench to answer it. The whole class roared with laughter, and I had no clue why. Somewhat embarrassed, the teacher told me that he appreciated my gesture but that I could remain seated, since standing up to a question was not the custom in Holland.,, (Vossestein, J. *Dealing with the Dutch*)

většina z nich velmi angažovaná i v zaměstnání. Navíc, vzhledem k tomu, že pracovní soupeřivost mezi kolegy není příliš žádaná, lidé mají tendenci poměrně úzce spolupracovat a sdílet vědomosti pro zisk týmu a společnosti. Očekává se, že se každý podělí o svůj úhel pohledu a neponechá si nápady pro sebe, aby se vyšplhal výše než ostatní. Obecné přesvědčení je, že dokonalost se nakonec prokáže.

Součástí studia na nizozemské střední a vysoké škole je také osvojení si řečnických a prezentačních schopností prostřednictvím mnoha prezentací skupinové i vlastní práce. Holanďtí studenti jsou zvyklí pracovat ve skupině a prezentovat výsledky práce celého týmu před publikem a velmi často jsou za způsob prezentace také hodnoceni. Ani v zaměstnání jim nedělá tento způsob práce problém a při prezentaci výsledků týmové práce jsou většinou velmi bezprostřední a suverénní.

Nevýhoda této silné týmové koheze se ukazuje v případě, kdy nastane problém, a nikdo se necítí zvlášť zodpovědný za jeho řešení. Holanďané totiž nejsou příliš dobří ve „vlastnění problému“ (z angl. „problem owning“ - Vossestein), proto holandská kultura dává přednost hledání zdroje selhání v procesech a způsobech práce; v rozboru toho, jak lidé a organizace pracují a v jejich restrukturalizaci. Jen zřídka se proto stane, že by ze selhání týmu byl obviněn jedinec, mnohem pravděpodobněji se problém označí za chybu týmu nebo okolností a společně je také provedena snaha o jeho nápravu. Tento jev je zajisté velmi typický pro nizozemskou kulturu a může způsobit značné komplikace při práci v mezinárodním prostředí.

6.7. Přímost a kritičnost

Po celém světě mají Nizozemci pověst lidí, jdoucích přímo k jádru věci. Jejich přímé a někdy strohé chování může být považováno za upřímné a přímočaré, avšak často jsou cizinci označováni i jako hrubí a chladní. Většina z nich si však na tuto přímost po určité době zvykne a ve spoustě případů ji i

ocení. Je totiž důležité uvědomit si, že pramení ne z hrubosti či nevychovanosti, ale spíše s pocitu rovnosti a nízké hierarchie (viz kap. 6.3 Otázky hierarchie a egalitářství). Nizozemci sami si své přímosti ve většině případů ani nejsou vědomi. Z jejich pohledu jsou si všichni lidé víceméně rovni a každý má právo říci, co si myslí bez ohledu na sociální postavení. V každodenním pracovním životě má komunikace převážně účelový význam - vy něco chcete, já to mohu nabídnout - jedná se tedy o neutrální transakci, ve které vztahy nehrají velkou roli. Holanďané se proto soustřeďují na obsah, ne na formu svého projevu, i když i oni dokáží ocenit „nadstavbové“ prvky, jako je humor či vzájemná náklonnost.

S přímostí souvisí také holandská kritičnost. Holanďané jsou zvyklí vyjadřovat své názory přímo a bez zbytečných okolků, zejména v kruhu známých, či pokud pociťují zájem o téma nebo druhou osobu. Ačkoliv to může znít zvláštně, přímost kritika znamená v nizozemské kultuře ocenění a pocit sounáležitosti. Jestliže jste jedním z nich, přijímají vás a respektují, chovají se k vám tak jako jeden k druhému, tzn. kriticky. V případě, že toto spojení necítí, budou vás možná kriticky sledovat, ale mnoho neřeknou.

Logika tohoto jednání je následující: 'Nikdo není dokonalý, ale každý by se měl snažit na svých nedokonalostech pracovat. Jak se však může jedinec zdokonalovat, když o svých chybách neví?' A Nizozemci vám řeknou přímo do očí, na jaké nedostatky byste se měli zaměřit.

6.8. Pragmatismus a racionálnost

Nizozemci oceňují konkrétnost a praktičnost. Nejen v pracovním prostředí se zaměřují na obsah a účel toho co dělají, v práci je samotná problematika vždy podstatnější než lidé do ní zapojení.

V holandském pracovním prostředí obecně převažuje účelný přístup k druhým lidem, mezi přáteli a rodinou je tomu samozřejmě naopak. Na rozdíl od jiných kultur Holanďané velmi přísně oddělují svůj profesní život od

soukromého. Ačkoliv by se tak mohlo zdát, že osobní vztahy nehrají v profesním životě příliš velkou roli, Holanďané jsou velmi spolehliví a důvěryhodní. Sliby jsou brány vážně a nedávány lehkomyšlně nebo ze zdvořilosti. I pouze verbálně daný slib je pevným závazkem a testem poctivosti, a proto je prakticky vždy dodržen.

Nizozemská racionálnost se odráží v jedné podstatné věci – ve vztahu k penězům. Nizozemci jsou obecně proslulí svou šetrností, v kontextu jejich pragmatičnosti však tomuto typickému rysu můžeme porozumět lépe. Podíváme-li se na holandské schéma výdajů za mezinárodní fondy pomoci, mírové mise OSN a světové ekologické projekty, zjistíme, že reprezentují jednu z nevyšších položek HDP na světě²⁸. Také v soukromí Nizozemci věnují značné sumy peněz na dobročinnost a veřejné sbírky na ulicích se těší obrovské popularitě. Holanďané patří v tomto ohledu k nejšetřřejším lidem. Jejich údajná šetrnost tedy není nic jiného, než spíše nechut' plýtvat. Tradičně, v souvislosti z náboženskými kořeny kalvinismu, člověk neutrácel pro zábavu, nýbrž investoval. Pokud tedy Holanďan považuje svůj výdaj za užitečný, hodnotný nebo nezbytný, neváhá utratit i vyšší sumu. V případě, že však shledá danou věc extravagantní, přepychovou nebo zbytečnou, nic ho nepřiměje ke koupi, protože jak už bylo řečeno, materiální záležitosti mají na sociální status pramaly vliv.

6.9. Dobrovolnictví

Nizozemí je zemí s tradičně rozvinutým smyslem pro vzájemnou pomoc. V šedesátých letech 20.století byl systém zejména církevních spolků nahrazen intervencí silného sociálního státu, nicméně již o deset let později začaly skupiny občanů, nespokojených s tradičními postupy státní péče, zakládat vlastní svépomocné programy. Vznikly nové druhy dobrovolnictví, např. pomoc bezdomovcům prostřednictvím přátelského vztahu s dobrovolníkem či pomoc

²⁸ Internet: The World Factbook, www.cia.gov/cia/publications/factbook/print/nl.html

pro lidi infikované HIV. Vláda začala připravovat právní podmínky pro působení dobrovolníků v různých sférách a zároveň financovala vznik dobrovolnických center. Decentralizace vládní politiky vložila hlavní díl odpovědnosti za dobrovolnictví na místní úřady. To umožňuje lepší propojení potřeb komunit a zainteresování místních lidí. (TOŠNER, J.; SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích.*)

6.10. Proces rozhodování, byrokracie a plánování

Nizozemí je zemí, kde funguje téměř neuvěřitelná kombinace osobní svobody a oficiální byrokracie. Městské úřady, banky i firmy vyžadují obrovské množství administrativy i pro ten nejjednodušší úkon a velmi často je nutné navštívit danou instituci vícekrát před dosažením kýženého výsledku, což je komplikováno velmi omezenými úředními hodinami. Až potud se situace příliš neliší od situace v mnoha evropských zemích, Českou republiku nevýjimaje.

Dlouhé diskuze byly odedávna součástí nizozemské kultury a historikové se shodují, že Nizozemí bylo vždy řízeno komisemi a prostřednictvím shromáždění. V zemi s výrazně nízkou hierarchií a vysokým stupněm osobitosti musí být nejprve vysloveny všechny názory a úhly pohledu, aby mohlo následně dojít k několikahodinové debatě, během níž se zúčastnění snaží zohlednit názory všech přítomných. Tento způsob rozhodování se může příslušníkům jiných kultur zdát neefektivní a neúměrně zdouhavý, ale má jedno velmi významné pozitivum. Vossestein uvádí: „...rozhodování v Holandsku zabere strašně času, ale každý je v jeho procesu vyslyšen a když je rozhodnutí konečně učiněno, všichni v něm v nějaké podobě rozpoznávají svůj úhel pohledu, a proto ho budou respektovat.“²⁹

Organizovanost a smysl pro řád je jedna z prvních věcí, kterých si cizinec v

²⁹ „...decision-making in Holland takes an awfully long time, but everybody is heard in the process and once the decision is finally taken, all seem to recognize their point of view in it somehow, so they will implement it.“ (Vossestein, J. *Dealing with the Dutch*)

Nizozemí povšimne. Rovná a upravená země s kanály a silnicemi úhledně lemujícími geometricky dokonalé pozemky a pole jako by ani nebyla obývána lidmi. Také společnost působí dojmem až zarážejícího pořádku a systému; vlaky vždy přijíždějí načas, podle příjezdu popelářského auta v ulici je možné řídit si hodinky. Obecně lze říci, že život v Nizozemí je opravdu takový, jak se na první pohled zdá – Nizozemci milují pořádek a řád ve všech sférách života. Kapesní diář je proto nezbytným vybavením už od základní školy a každá činnost musí být dopředu naplánována. Dochvilnost je v Nizozemí považována za samozřejmost a na zpoždění je pohlíženo stejně negativně jako na předčasný příchod, obojí totiž narušuje přesný program.

6.11. Tolerance a internacionalismus

Ačkoliv se dá říci, že nizozemská tolerance a liberální smýšlení jsou jednou z charakteristik, které cizinci uvádějí jako nejvýraznější, Holanďané sami toto téma vnímají komplikovaně a i pro život ve velmi tolerantním Nizozemí je třeba znát určitá „pravidla hry“. Jak jsme se již dozvěděli v předchozích kapitolách, Nizozemci jsou velmi autonomními individualitami a jednou z hlavních hodnot je možnost soudit události a rozhodovat se po svém. Z tohoto důvodu jsou také tak shovívaví k druhým a jejich životnímu stylu, a proto se můžeme zejména ve městech setkat s nejširším zastoupením politických názorů, uměleckého vkusu, sexuální preference atp. Při střetu s lidmi výrazně rozdílného životního stylu se Nizozemci možná pousmějí, pokrčí rameny nebo pronesou slova kritiky, jakékoliv větší zásahy by ovšem byly považovány za netolerantní a tudíž nepřijatelné.

6.12. Závěr

Ačkoliv se holandská společnost a kultura vyvíjí jako každá jiná a v současné době prochází výraznými změnami, většina tradičních charakteristik a norem stále přetrvává. Společnost se k těmto zakořeněným hodnotám vrací především v obdobích krizí a konfliktů; lze tedy říct, že jsou tradičními a pevnými kořeny nizozemské kultury.

7. Teorie dimenzí kultury podle Hofstedeho

Obecně je kultura způsob života skupiny lidí, je to „kolektivní naprogramování mysli, které odlišuje členy jedné a druhé skupiny“. -Geert Hofstede

Nizozemský sociolog a sociální psycholog Geert Hofstede³⁰ popisuje pět univerzálních kulturních dimenzí, kterými lze charakterizovat národní, regionální, komunitní či organizační kultury. Těmito dimenzemi jsou :

- **Vzdálenost moci** (z angl. power distance, PDI)
- **Individualismus** (individualism, IDV)
- **Maskulinita** (masculinity, MAS)
- **Vyhýbání se nejistotě** (uncertainty avoidance, UAI)
- **Dlouhodobá orientace** (long-term orientation, LTO)

Všechny dimenze jsou bipolární, jsou měřeny indexy, které mohou nabývat hodnot v rozmezí 0-100.

7.1. **Vzdálenost moci – vztah k autoritě (PDI)**³¹

Dimenze vzdálenosti moci měří míru nerovnosti, která je v dané společnosti očekávána, akceptována a upřednostňována. Ve společnostech, které preferují **velkou vzdálenost moci**, jsou nerovnosti považovány za přirozené a užitečné, jsou očekávány a požadovány. Je zde velká diferenciace příjmů, očekává se hromadění privilegií a okázalá prezentace vysokého postavení. Hranice mezi sociálními vrstvami jsou pevné, respektované a málo přístupné, sociální mobilita je tedy velmi slabá. Organizace jsou striktně hierarchicky uspořádány a autority jsou ctěny. Děti jsou vychovávány k úctě ke

³⁰ HOFSTEDE, G. Kultury a organizace. Software lidské mysli. Spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití.

³¹ Čerpáno z: Geert Hofstede Cultural Dimensions, www.geert-hofstede.com

starším, k rodičům a k učitelům. Hofstede upozorňuje i na silnou potřebu závislosti.

Naopak ve společnostech, která preferuje **malou vzdálenost moci**, je kladen důraz na rovnost a rovné příležitost pro všechny. Velmi často zde dochází k přerozdělování bohatství za účelem snížení nerovnosti. Ta je totiž chápána jako nespravedlivá a nežádoucí. V těchto společnostech většinou není příliš důležitý formální status, lidé si nepotrpí na tituly a jiné projevy své pozice. Potřeba závislosti je nízká, naopak je zde silný sklon k decentralizaci. Každé hromadění moci je považováno za škodlivé. Organizace mívají volnější struktury a není zde neobvyklé otevřeně odporovat svému nadřízenému. Děti jsou vychovávány spíše než k úctě k nezávislosti a schopnosti postarat se o sebe co nejdříve. Ve společnostech s malou vzdáleností moci jsou početné střední třídy, zatímco ve společnostech s velkou vzdáleností moci můžeme pozorovat velké třídní rozdíly. Hofstede upozorňuje také na souvislost vztahu k autoritě a politického uspořádání. Politické strany jsou mnohem více polarizovány ve společnostech s velkou vzdáleností moci, oproti silným stranám středu v kulturách s nízkou vzdáleností moci.

7.2. Individualismus versus kolektivismus (IDV)

Dimenze individualismu či kolektivismu zachycuje, v jaké míře lidé v dané kultuře jednají jako nezávislí jednotlivci či jako členové sociálních skupin.

V **kolektivistických kulturách** převládá silný pocit příslušnosti ke skupině. Lidé se zde rodí do skupin, jejich postoje a názory jsou přímo řízeny skupinovou příslušností a lidé jsou k těmto skupinám vysoce loajální. Důležitá je harmonie a konsensus. V těchto společnostech má silnou roli rodina, s pevnými vazbami mezi příbuznými.

V **individualistických kulturách** hrají významnější roli hodnoty osobní svobody a nezávislého rozhodování. Lidé zde inklinují spíše k vytváření většího množství poměrně slabých vazeb. Vztahy jsou flexibilnější a méně závazné. Splnění úkolu a efektivita má přednost před vztahy.

7.3. Maskulinita – feminita (MAS)

Dimenze maskulinity a feminity se zaměřuje na obecné hodnoty ve společnosti, diferencuje na základě přístupu k obecným cílům a smyslu života.

Tzv. **maskulinní kultury** se orientují na výkon a úspěch, hrdinství či pokrok. Naopak **feminní kultury** se zaměřují na mezilidské vztahy, péči o sebe, jiné lidi i prostředí a kvalitu života. Maskulinní kultury jsou dle Hofstedeho materialističtější. Chování lidí je agresivnější a přímočařejší. Konflikty jsou zde častěji řešeny bojem. Výchova dívek a chlapců se liší, dívky mají být jemné a citlivé, zatímco chlapci průbojní a ambiciózní. Feminní kultury se více zaměřují na vztahy, jsou jemnější a citlivější. Konflikty jsou častěji řešeny kompromisem a vyjednáváním.

7.4. Vztah k nejistotě – vyhýbání se nejistotě (UAI)

Dimenze, kterou Hofstede nazval vyhýbání se nejistotě, se zaměřuje na zacházení společností s neurčitostí, reakce na nejistotu a nebezpečí a interpretaci budoucnosti. Index vyhýbání se nejistotě vyjadřuje míru, v jaké jsou jednotlivé kultury ochotny tolerovat nejistotu a jakou mají potřebu předcházet a zabránit situacím, které nejistotu vyvolávají.

Společnosti s vysokou hodnotou tohoto indexu mají jen nízkou ochotu operovat s nejistotou. Takové společnosti mají potřebu vytvářet velké množství poměrně striktních pravidel, existuje zde množství zákonů a kontrolních mechanismů, a to jak formálních, tak neformálních. Lidé upřednostňují stabilní sociální vztahy a pevné normy, neboť stálost struktury výrazně redukuje nejistotu. Společnost je tedy spíše konzervativní, s nedůvěrou vůči novému, z filozofického a náboženského hlediska existuje jen jedna obecná pravda. Jsou zde častější projevy xenofobie a extremismu. Občané nemají pravomoci vůči autoritám a mají k nim nedůvěru.

Společnosti s opačným vztahem k nejistotě, **s nízkými hodnotami indexu**, jsou mnohem soutěživější. Konflikt je zde přijímán jako běžná součást života a

je všeobecně akceptován. Lidé jsou tolerantnější k odlišnostem, snadněji přijímají změny a jsou ochotni více riskovat. V těchto společnostech je méně stresu, neboť nejistota a nejasnost je brána jako běžná součást života, která nestresuje. Pravidla a zákony mají spíše obecný charakter a nesnaží se postihnout každou jednotlivou situaci, která může nastat. Lidé jsou flegmatictější a hloubavější, ale jejich okolí neočekává, že budou veřejně projevovat emoce.

7.5. Dlouhodobá orientace (LTO)

Pátá dimenze dlouhodobé orientace, která byla připojena později, byla získána ze studie mezi studenty 23 zemí celého světa, vytvořené podle čínského výzkumu hodnot. O krátkodobém či dlouhodobém zaměření vypovídá orientace společnosti na pragmatické hodnoty spojené s budoucností (vysoký index LTO) či orientace na tradiční hodnoty spojené s historií, přítomností a pouze krátkodobou perspektivou (nízký index LTO).

Dlouhodobá orientace je příznačná pro společenství, ve kterých jsou podporovány a prosazovány hodnoty zaměřené na budoucnost a znamená vytrvalost a ochotu jít za dlouhodobými cíli i za cenu určitého omezení se v přítomnosti. Hodnoty, spojované s dlouhodobou orientací, jsou šetrnost, trpělivost vytrvalost a víra v mnoho tváří pravdy.

V krátkodobě orientovaném společenství je důraz kladen na hodnoty související s přítomností, plněním sociálních závazků a zachováním vlastní tváře. Tyto kultury věří v jednu absolutní pravdu a jsou obecně velmi konvenční a orientované na společenské tradice.

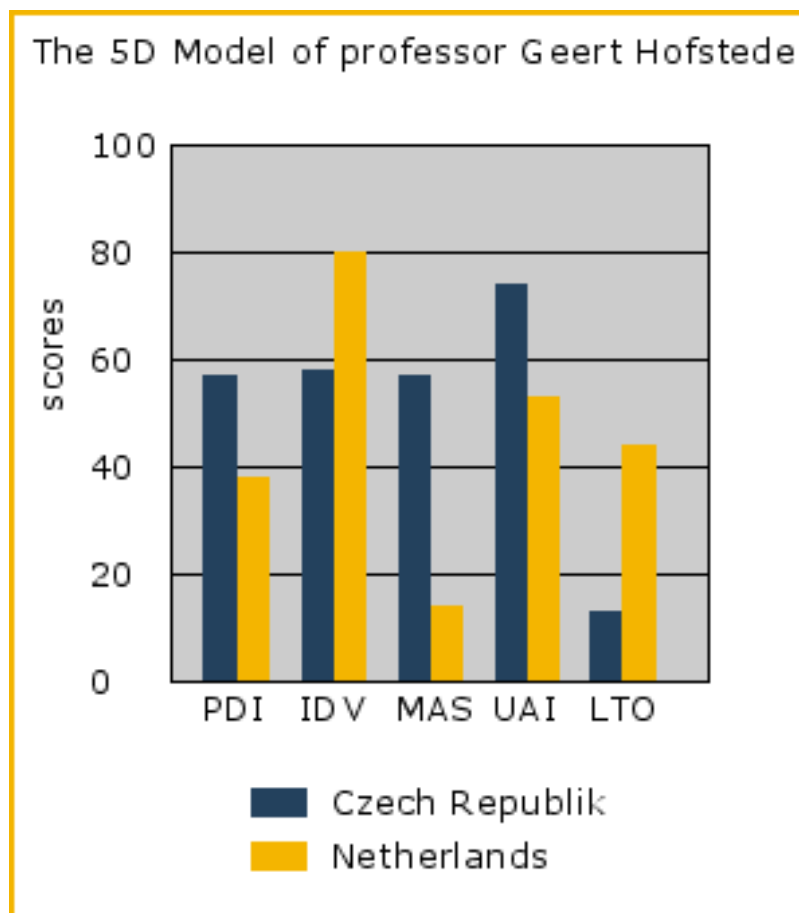
Na základě Hofstedeho výzkumu lze říci, že západní společenství jsou krátkodobě orientována, zatímco východní konfuciánské³² myšlení je zaměřeno dlouhodobě.

³² Konfucius – žil cca 500př.n.l., zakladatel první filozofické školy v Číně, patrně nejvlivnější ze všech filozofů, kteří kdy žili; učení jeho školy ovlivňuje zcela zásadním způsobem až do 20. století život v Číně, Japonsku a Koreji

8. Srovnání České republiky a Nizozemí z hlediska Hofstedeho dimenzí

Na základě Hofstedeho kulturních dimenzí byl proveden rozsáhlý výzkum ve více než 60 zemích světa, jehož výsledky jsou uvedeny v Příloze 3.

Na následujícím obrázku vidíme graf srovnání hodnot České republiky a Nizozemska z hlediska všech pěti dimenzí :

Nizozemí : PDI=38, IDV=80, MAS=14, UAI=53, LTO=44

Česká republika : PDI=57, IDV=58, MAS=57, UAI=74, LTO=13

(Světový průměr : PDI=55, IDV=43, MAS=50, UAI=64, LTO=45)

Zatímco hodnoty pro Českou republiku jsou spíše vyrovnané a až na dimenzi dlouhodobé orientace (LTO) se pohybují v oblasti světových průměrů, nizozemské indexy výrazně kolísají a vykazují extrémní hodnoty.

Nevýrazněji se indexy liší v **dimenzi maskulinity (MAS)**, kde se hodnota

indexu České republiky MAS=57 víceméně shoduje se světovým průměrem (MAS=50), zatímco Nizozemí dosahuje pouhých 14. Výrazně nízký index maskulinity v Nizozemí poukazuje na malý stupeň diskriminace mezi pohlavími. V nizozemské kultuře jsou ženy brány jako rovnocenné mužům ve všech ohledech a nizozemská společnost je považována za méně agresivní a více pečující. Důkazem toho je také nízká hierarchie ve společnosti, její otevřenost a tolerance.

Dimenze dlouhodobé orientace (LTO) je druhou nejrozdílnější. Nizozemí zde s hodnotou LTO=44 dosahuje světového průměru (LTO=45), zatímco odhadovaný index České republiky je pouze 13. Vysvětlením může být větší konzervativnost české společnosti a respekt k zavedeným vzorcům jednání. Zatímco nizozemská společnost je velmi otevřená a tolerantní a nízká hierarchie dovoluje komukoliv vyjádřit svou kritiku čehokoliv otevřeně, aniž by ona kritika byla brána osobně, v České republice převažuje tradičnější princip pravidel a postavení, jehož součástí je potřeba zachovat si úctu a tvář, tzv. „neshodit se“. Nizozemí se velmi výrazně orientuje na budoucnost, významný je i aspekt ekologický, např. třídění odpadu, teorie trvale udržitelného rozvoje atd.

Patrně nás příliš nepřekvapí, že Nizozemí je z pohledu **dimenze individualismu (IDV)** s indexem IDV=80 čtvrtou nejvýše řazenou zemí světa, v závěsu za USA (91), Austrálií (90) a Velkou Británií (89), a téměř dvojnásobně přesahuje světový průměr IDV=43. Vysoký index IDV svědčí o společnosti s individualistickými postoji a relativně volnými mezilidskými vazbami. Vzhledem k důrazu na osobnost jedince jsou důležitými hodnotami sebevědomí a úcta k druhým. Holanďané jsou soběstační, s tendencí střežit soukromí své a svých blízkých. Tyto kulturní normy je třeba zohlednit v osobním i pracovním kontaktu, kdy přehnaný zájem a snaha o získání přízně druhého může skončit rázným odmítnutím. Česká republika s IDV=58 dosahuje evropského průměru, řadí se tedy na pomezí individualismu a kolektivismu. Vzhledem k vyšším hodnotám indexu IDV v západní a střední Evropě a současným tendencím v české

společnosti k integraci v Evropské unii se však dá předpokládat vzrůst významu hodnot podporujících individualistické zaměření české společnosti.

Ačkoliv obě země patří do kategorie vyšších hodnot indexu **dimenze vyhýbání se nejistotě (UAI)**, v České republice nabývá hodnoty zvláště vysoké, UAI=74. Svědčí o tendenci Čechů minimalizovat pocity nejistoty a vyhýbat se neočekávanému pomocí ustálených pravidel, zákonů, předpisů, které pokrývají většinu situací a okolností. Češi dávají přednost normám a stabilním sociálním vztahům, které posilují pocit jistoty a bezpečí. Nicméně charakteristická je paradoxně i nedůvěra k autoritám, vůči kterým nemá jedinec dostatečné pravomoci. Důsledkem je, že společnost jen nerada přijímá změny a nepřeje situacím, obsahujícím riziko jakéhokoliv druhu. Ačkoliv se dá říci, že jak česká, tak nizozemská společnost jsou z hlediska vyhýbání se nejistotě spíše konzervativní, nižší index Nizozemí (UAI=53) vypovídá o větší otevřenosti a toleranci vůči změnám a odlišnostem v jednání ostatních. Na opačné straně je zde méně časté veřejné projevování emocí, které je příznačné pro kultury s vyšším indexem UAI.

V oblasti dimenze **vzdálenost moci (PDI)** zaujímá Nizozemí výrazně nízké hodnoty, PDI=38, oproti světovému průměru 55 a České republice 57. Zatímco hodnoty ČR se pohybují ve světovém průměru, nízké hodnoty Nizozemí poukazují na méně výrazný vztah k autoritám a větší rovnost mezi sociálními vrstvami, v rámci osobních i profesních vztahů. V nizozemské kultuře je posilována spolupráce napříč mocenským postavením a je vytvářeno stabilnější prostředí. Důkazem je nízká hierarchie, jak popisuje Vossestein.³³

³³ viz. kap. 6.3 Otázky hierarchie a egalitářství

9. Studentské spolky v České republice

V České republice je v současné době 13 univerzitních měst s více než 25 univerzitami a vysokými školami. Ve všech těchto městech můžeme najít určité typy studentských spolků. Většina univerzit tyto spolky přímo prezentuje na svých internetových stránkách, obvykle v kategorii Studentské aktivity.

Studentské spolky bychom mohli podle jejich zaměření rozdělit následujícím způsobem :

- zájmové kluby
- studentské časopisy
- oborové studentské spolky
- spolky pečující o zahraniční studenty

9.1. Zájmové kluby

Nejpočetnějším a také nejběžnějším typem studentských spolků na českých univerzitách jsou nepochybně zájmové kluby, nabízející studentům volnočasové aktivity se zaměřením na nejrůznější záliby, jako např. pěvecké sbory a orchestry, sportovní a filmové kluby, kroužky šachu, debatní a fotografické kroužky atp. Tyto spolky mají většinou pouze malé množství členů (maximálně několik desítek) a jejich náplní je vykonávání konkrétního společného koníčku. Jejich členy jsou tedy sice vysokoškolští studenti jedné nebo více škol, nicméně aktivity těchto spolků nijak nesouvisí se studiem samotným. Tyto spolky upravují svůj program v závislosti na množství členů a jejich zájmů a jejich aktivity bývají často přístupné všem studentům dané vysoké školy. Členové těchto klubů platí zpravidla vstupní poplatek, podílení se na přípravě aktivit bývá dobrovolné. Ve většině případů probíhají aktivity těchto spolků na půdě školy, mimo oficiální studijní časy a často jsou tyto zájmové spolky finančně či materiálně podporovány univerzitou, na které působí.

9.2. Studentské časopisy

Další kategorií jsou spolky vydávající studentské časopisy. Tyto spolky se většinou skládají jen z redakce a několika dopisovatelů a členství v nich je selektivní; nejsou tedy otevřeny všem studentům. Zaměřují se na publikaci školních časopisů a dalších materiálů v tištěné či elektronické podobě. Tématikou těchto školních časopisů je problematika související se zaměřením dané vysoké školy, události probíhající na univerzitní půdě, studium v zahraničí, kultura, studentský život a často také aktivity ostatních studentských spolků. Práce redaktorů je dobrovolná a neplacená. Veškeré náklady na provoz redakce plynou z inzerce a prodeje tištěné verze časopisů.

9.3. Oborové studentské spolky

Třetí skupinou, zastoupenou na českých vysokých školách, jsou studentské spolky související s oborem studia svých členů. Tyto spolky mohou vznikat z iniciativy studentů, často jsou však zakládány přímo školami samotnými. Tyto oborové spolky mohou fungovat buď samostatně při dané vysoké škole nebo být součástí národních i mezinárodních vysokoškolských organizací, zabývajících se stejnou problematikou.

Členství v mezinárodních organizacích je umožněno jak spolkům již existujícím, tak studentům, kteří pobočku v rámci mezinárodní organizace v dané lokalitě zakládají. V případě, že se již existující spolek stane členem mezinárodní sítě, rozšíří tím pole své působnosti i na mezinárodní studenty, a to jak v dané lokalitě, tak studenty stejného oboru v zahraničí. Tato druhá varianta je v České republice běžnější, tzn. většina lokálních oborových spolků patří k mezinárodní síti, sdružující spolky stejného zaměření.

Náplní aktivit oborových spolků je rozšiřování možností studentů v rámci daného oboru studia. Za tímto účelem se jejich členové pravidelně scházejí, pořádají tématické diskuze, odborné přednášky a organizují exkurze a zájezdy pro zájemce o prohloubení znalostí problematiky, probírané ve škole.

Jedním z hlavních úkolů oborových spolků je často také **zprostředkování odborných studentských stáží a výměnných pobytů**, a to jak v České republice, tak v zahraničí.

Tyto spolky mají většinou velmi dobré kontakty s organizacemi a firmami, které mají zájem o zaměstnávání studentů a především absolventů daného oboru, a které proto poskytují místa pro stážisty, s možností rozšíření na trvalý pracovní poměr po ukončení studia. Také vysoké školy si těchto organizací velmi cení, protože jejich prostřednictvím získávají studenti praktické zkušenosti z oboru. Proto se tyto studentské spolky těší velké oblibě jak vysokých škol, tak i studentů, kteří rádi využívají možnosti zprostředkování odborných stáží, často povinných k úspěšnému absolvování studia.

Vzhledem k rozdílné cílové skupině, kterou jsou v tomto případě všichni studenti daného oboru vysoké školy, mají tyto spolky odlišnou strukturu než spolky zájmové. Členská základna bývá v těchto organizacích velmi široká a je výrazně hierarchicky členěna. Zkušení členové pak fungují jako výběrová komise pro zařazování řadových členů do jednotlivých aktivit organizace a jejich vysílání na odborné stáže. Členství bývá téměř vždy podmíněno členským poplatkem, který se navyšuje v případě zájmu o zařazení do výběrového řízení o stáž či jiný odborný výměnný pobyt.

Mezi nejznámější studentské organizace tohoto typu patří např. AIESEC (Mezinárodní asociace studentů ekonomie a obchodu³⁴), ELSA (Asociace sdružující evropské studenty práv³⁵), IAESTE (Mezinárodní asociace pro výměnu studentů z technických oborů³⁶), BEST (Výbor evropských studentů technologie³⁷), OIKOS (Studentská organizace podporující ochranu životního prostředí a udržitelný rozvoj³⁸) a další.

³⁴ Association Internationale des Etudiants en Sciences Economiques et Commerciales

³⁵ The European Law Students' Association

³⁶ The International Association for the Exchange of Students for Technical Experience

³⁷ Board of European Students of Technology

³⁸ Pojem ekologie (Ökologie) zavedl v roce 1858 německý zoolog Ernst Haeckel složením řeckého "oikos" - dům a přípony "-logia" - studium. Ekologii definoval jako vědu o vzájemném

9.4. Spolky pečující o zahraniční studenty

Kategorií poslední, nicméně v žádném případě ne nejmenší z hlediska počtu svých členů, tvoří spolky, jejichž hlavní náplní je péče o mezinárodní studenty. Tito studenti obvykle přicházejí na jeden až dva semestry na výměnný pobyt ze své domovské univerzity v zahraničí. Nejrozšířenějším programem, umožňujícím takovéto výměnné studijní pobyty je program Erasmus, patřící do souhrnného projektu Socrates.

Výměnný program Erasmus vznikl v roce 1987 v rámci přijetí nového schématu studentské mobility ve vyšším vzdělávání a umožňuje studentům strávit část studia na partnerské univerzitě v zahraničí.

ESN - Erasmus Student Network

V roce 1989 pozvala kancelář Erasmu do belgického Gentu 32 studentů, kteří se studentské výměny Erasmus zúčastnili, a požádala je o hodnocení tohoto projektu. Z výsledku hodnotící zprávy vzešel impuls pro založení studentské organizace, kde by studenti pomáhali studentům a zajistili jejich snadné začlenění do studentského prostředí země, ve které program Erasmus absolvují. Touto organizací se stalo ESN International³⁹ a během roku 1990 vznikly jeho pobočky na univerzitách téměř ve všech zemích Evropského společenství. V současnosti má ESN přibližně 220 poboček ve 28 evropských zemích a tyto pobočky intenzivně spolupracují na zlepšování systému aktivit, poskytovaných účastníkům studentských výměn.

Vzhledem k jednomu z cílů Boloňské deklarace⁴⁰ dosáhnout počtu 3 miliónů výměnných studentů do roku 2010 je existence ESN více než potřebná. Ze své původní funkce péče pouze o studenty Erasmus se aktivity ESN

působení životního prostředí a všech organismů, které v něm žijí.

³⁹ Erasmus Student Network – síť studentů Erasmus

⁴⁰ Společné prohlášení ministrů školství evropských států na setkání v Boloni dne 19. června 1999

postupně rozšířily na poskytování těchto služeb výměnným studentům nejen z Evropy, ale z celého světa.

V České republice má organizace ESN pobočky ve čtyřech městech – dvě v Praze (ČVUT a Vysoká škola ekonomická), Brně a Olomouci. Hlavní náplní těchto poboček je péče o mezinárodní studenty. Aktivita v lokální pobočce ESN pak zakládá nárok na vlastní vycestování na výměnný pobyt do zahraničí. Proto aktivita v této organizaci funguje na principu tzv. „Buddy⁴¹ Systému“. Zájemcům o zapojení do tohoto programu je na začátku semestru přidělen zahraniční student, o kterého pak po dobu celého semestru pečují.

ESN pobočka na Vysoké škole ekonomické v Praze popisuje povinnosti svých českých členů, zapojených do programu „Buddy System“ takto⁴² :

Pokud Vám bude přidělen zahraniční student, budou Vám poskytnuty detailní informace jak a co udělat. Přidělování probíhá v dostatečném časovém předstihu, takže máte zpravidla pár týdnů na seznámení se svým "buddym". Nejvíce náročné je pak období kolem příjezdu zahraničního studenta, kdy je nutné splnit určité povinnosti.

Mezi základní povinnosti Buddyho patří:

- *se studentem navázat kontakt před jeho příjezdem*
- *studenta vyzvednout na letišti/nádraží/místě příjezdu*
- *odvést jej na kolej*
- *doprovodit ho do školy, vyřídit potřebné formality na příslušném oddělení, zařídit identifikační kartu, vysvětlit fungování menzy, knihovny a počítačů*
- *vyřídit průkaz na MHD*
- *poskytnout základní informace týkající se života a orientace v Praze*
- *a v případě potřeby pomoci zahraničnímu studentovi v dalších záležitostech.*

⁴¹ překlad z angl. buddy = kamarád, kámoš

⁴² Internet: Buddy System, buddy.vse.cz

V případě porušení těchto základních podmínek Vám nebudou přiděleny body do výběrového řízení na studium v zahraničí, na které aktivní účast v BS zakládá nárok.

Kromě těchto základních povinností nabízí ESN pobočky mnoho dalších aktivit pro své české i zahraniční členy. Zpravidla se jedná o akce kulturní, spojené s poznáváním památek a historie daného města, výlety, jazykové kurzy, promítání filmů, sportovní akce i večírky, které jsou určené pro všechny členy, popř. studenty dané vysoké školy.

Přijetí do ESN spolku není obvykle podmíněno žádnými kritérii, studenti platí pouze vstupní poplatek, který je využíván k administrativním účelům a pro pořádání příštích akcí. Aktivita v organizaci je založena na dobrovolnické bázi a pobočky získávají finanční prostředky na přípravu akcí z členských příspěvků, podpory univerzity, popř. grantů a sponzorských darů.

Spolky, sdružující české a mezinárodní studenty, v současné době nabírají na popularitě; úměrně počtu českých studentů, kteří sami vycestují na výměnný studijní pobyt do zahraničí a získají tak vlastní praktickou zkušenost.

Zajímavost pro srovnání : Zatímco v České republice má ESN čtyři pobočky ve třech městech, Nizozemí, se svou téměř poloviční rozlohou, se může pochlubit dvanácti pobočkami v jedenácti univerzitních městech.

9.5. Společenská role studentských spolků v české kultuře

Ačkoliv je spektrum studentských spolků na českých univerzitách poměrně pestré, většina těchto organizací si stěžuje na malý zájem ze strany studentů i samotných univerzit. Ve skutečnosti se do studentských aktivit pravidelně zapojuje jen velmi nízké procento všech studentů a více než polovina vysokoškoláků o těchto možnostech využití volného času ani neví. Jak je to možné?⁴³

Jednou z hlavních příčin je fakt, že vysokoškolské spolky v takovém rozsahu, jaký je běžný na univerzitách v zahraničí, nemají v českém prostředí historickou tradici. Organizované studentské spolky s jednoznačnou hierarchií a přesně určenou členskou základnou jsou stále spíše výjimkou, situace se však v současné době výrazně mění, zejména po roce 1989.

Hlavním důvodem k nízké angažovanosti českých studentů ve studentských spolcích je pravděpodobně jakási všeobecná nechuť k organizovaným aktivitám, která v české mentalitě přetrvává z dob totality, kdy byla osobní iniciativa považována za nežádoucí a hlavní snahou lidí bylo neupozornit na sebe a nezviditelnit se více než bylo nezbytně nutné. Jak bylo uvedeno v kapitole 5. *Česká společnost – charakteristické rysy*, Češi jsou v oblasti společenských aktivit spíše pasivní a nedůvěřiví, a proto pro ně studentské spolky představují organizovanou strukturu, která je obecně vnímána negativně.

Nedůvěra vůči autoritám je také jedním z aspektů, který výrazně ovlivňuje vztah českých studentů k vysokoškolským spolkům. Většina studentů, kteří přistupují ke spolkům negativně, se obává, že by z jejich členství mohly plynout závazky a povinnosti, které by pro ně byly příliš zatěžující a náročné, a že by bylo obtížné se těmito závazkům vyhnout. Vzhledem k přirozené tendenci k mírnému skepticismu se také nezřídka stává, že členství ve studentském spolku odmítají proto, že se jim paradoxně zdá „příliš dobré, než aby to byla

⁴³ V následující kapitole čerpá autorka z vlastní rozsáhlé zkušenosti se studentskými spolků a z rozhovorů s českými studenty na téma studentských spolků.

pravda“. V tomto případě se pak podezřívavě snaží najít právě onen „háček“, na kterém by vše mohlo ztroskotat.

Dalším důvodem může být nedostatek sebedůvěry při individuálním jednání. Nejčastější reakcí při konfrontaci se studentskými spolky pak je to, že se student obrací na své okolí a zjišťuje, jaký je jeho postoj k danému spolku či aktivitě a zda by se i ostatní náhodou nechtěli připojit. Ve většině případů si takto „ověří“, že jeho okolí členem spolků také není, a výsledná argumentace pak může znít : „Když je členství v organizaci tak zajímavé, jak mi tvrdí, proč nejsou členy všichni moji známí a spolužáci?“ nebo „Když nejsou členy oni, nepřiřdu o tolik ani já“. U mezinárodních studentských spolků se pak často objevuje nedostatek sebevědomí při komunikaci v cizím jazyce – mnoho českých studentů se stydí mluvit cizím jazykem, protože se obává, že bude dělat chyby a že se před cizinci zesměšní.

V neposlední řadě je to také přístup ke studentskému životu obecně, který je v českém prostředí specifický. Ačkoliv většina vysokoškoláků považuje za nutné během svého studia pracovat, většina z nich považuje práci víceméně za zdroj nezbytného finančního příjmu a jen málo z nich pracuje v oboru stejném nebo příbuzném s oborem svého studia. Mnoho českých studentů proto jako důvod svého nezájmu o studentské spolky uvádí nedostatek volného času z důvodu zaměstnání; vzhledem k tomu, že členství ve většině spolků není nijak časově určeno, poukazuje tento argument spíše na nedostatek vědomostí o možnostech studentských aktivit.

Jedním z mála důvodů ke členství ve studentském spolku se tak ve většině případů stává získání výhod pro studium samotné, především možnost absolvování odborné stáže, která je v mnoha studijních programech povinná a studentské spolky ve spolupráci s univerzitou tyto stáže zajišťují. Členství ve studentském spolku je pak vymezeno právě dobou, po kterou je student nucen zůstat členem, aby dostal možnost tuto stáž absolvovat.

Studentský život se tak v mnoha případech skládá pouze ze studia samotného, bez využití možností dalších studentských aktivit, které vysokoškolské studentské spolky bezpochyby nabízejí. Student je tak často

ochuzen o velmi výraznou součást svého vysokoškolského studia, protože kromě zábavy a sociálního zázemí na univerzitě je jedním z hlavních pozitiv členství ve studentských organizacích také prostor k osobnostnímu rozvoji jednotlivce a možnost rozšíření obzorů o aktivity, nepřímo spojené se studijním oborem a poskytující tak jakousi praxi „nanečisto“, která je velmi přínosná pro budoucí uplatnění absolventů.

Na opačné straně, výhodou studentských spolků v České republice je fakt, že nabízejí aktivity, které nejsou zatím příliš rozšířené, a proto není v této oblasti mezi spolky příliš vysoká konkurence. Většina fungujících spolků proto velmi úspěšně spolupracuje a společně nabízí své aktivity začínajícím VŠ studentům i studentům vyšších ročníků.

Dalším kladem českých vysokoškolských spolků je jejich nepříliš silná hierarchická struktura. Vzhledem k malému množství členů a neustálému zájmu o členy nové se přicházející studenti velmi rychle integrují do stávající struktury a mohou se bezprostředně zapojit do organizování a aktivit spolků. V mnoha případech jsou tak možnostmi spolků příjemně překvapeni a stávají se okamžitě velmi aktivními.

9.6. Závěr

Vysokoškolské studentské spolky, snad s výjimkou kategorie oborových studentských spolků, nemají v České republice vybudované příliš pevné postavení v rámci vysokoškolského studia.

Vzhledem k tomu, že Češi jsou celkově spíše pasivní v oblasti společenských aktivit, studentské spolky pro ně představují organizovanou strukturu, která je obecně vnímána negativně. Čeští vysokoškoláci nejsou na kulturu studentských spolků zvyklí a pohlíží na ně s opatrností a nedůvěrou, někdy až s nechutí, proto je zejména nutné volit vhodný způsob prezentace spolků potencionálním členům.

S ohledem na specifika mentality českých vysokoškolských studentů je

třeba, aby se studentské spolky zamýšlely nad oblastí svých aktivit a cílovou skupinou studentů, na které jsou tyto aktivity zaměřeny. Spíše než velkolepá prezentace s úplným přehledem aktivit a dosažených úspěchů spolku a nabídnutá zodpovědná pozice v rámci organizačního týmu, bude v českém prostředí fungovat individuální přátelský přístup a pomalé zapojování do aktivit nezávazným způsobem.

Velmi podstatným aspektem je také spolupráce studentských spolků a vysokých škol. Pro zvýšení informovanosti studentů o možnostech zapojení ve studentských spolcích je třeba spolupracovat s univerzitou či vysokou školou, na které daný spolek působí, a přizpůsobit aktivity spolku potřebám dané instituce. Mnoho univerzit také pravidelně nabízí určitou finanční a logistickou podporu studentských aktivit, proto je nezbytné udržovat pravidelný kontakt a informovat vysokou školu o aktivitách spolků.

Náplní studentských spolků je ve většině případů rozšiřování možností aktivit v rámci doby vysokoškolského studia. Proto je spolupráce škol a spolků nesmírně podstatná. Ve spolku by měl jedinec mít možnost konfrontace s vrstevníky stejného nebo i rozdílného studijního zaměření a společného zapojení do organizované aktivity. Členství ve studentském spolku by mělo být vlastně jakousi praxí pro život. Studenti by měli mít možnost zdokonalit nejen své schopnosti organizační, konverzaci v cizím jazyce, dále získat zkušenost s prací v týmu a při jednání s dalšími institucemi a organizacemi, ale v neposlední řadě také vlastní dovednosti komunikační, prezentační a u mezinárodních spolků také získat zkušenost s prací v multikulturním prostředí.

10. Studentské spolky v Nizozemí

V Nizozemí je 12 univerzitních měst a stejně jako v České republice najdeme ve všech z nich vysokoškolské spolky různého typu. Vzhledem k tomu, že historie studentských spolků na nizozemských univerzitách je velmi bohatá, má každá univerzita takřka nepřehledné spektrum malých i velkých studentských skupin s nejrůznějším zaměřením svých aktivit. Tradice studentských spolků v Nizozemí se datuje již od 17.století, kdy vznikaly tehdejší studentské elitní skupiny, tzv. „bratrstva“ (viz kap. 10.2 Bratrstva).

Nizozemci sami uvádějí toto základní rozdělení studentských spolků⁴⁴:

- studentské asociace
 - komise
 - ročníkové kluby
 - spolky „dispuut“
- bratrstva
- oborové studentské spolky
- spolky pečující o zahraniční studenty

10.1. Studentské asociace

Do kategorie studentských asociací, tzv. „studentenverenigingen“⁴⁵ patří podle nizozemského rozdělení všechny spolky, sdružující vysokoškolské studenty po dobu jejich studia. Tyto spolky mohou být zaměřeny na určitou aktivitu (např. sportovní, kulturní, hudební atp.) nebo mohou být multidisciplinárního charakteru. Ačkoliv převážná většina z nich jsou spolky

⁴⁴Internet: Waarde Leden, www.waardeleden.nl

⁴⁵ z niz. „vereniging“ - sdružení, klub, spolek, asociace

samostatně fungující, existují i kluby, které patří pod jednu z velkých mezinárodních organizací, např. AEGEE (viz. kap. 12. AEGEE – Evropské fórum studentů).

Funkce tohoto typu spolků je velmi často zejména zpočátku socializační, neboť je zvykem (vzhledem k výrazné decentralizaci země, množství vysokých škol a rozvinuté infrastruktury), že se studenti hlásí ke studiu na univerzitě v jiném městě než odkud pochází jejich rodina, a proto vítají možnost zapojení se do studentského života prostřednictvím organizovaných společných aktivit místních studentů.

Členství je stejně jako v České republice podmíněno členským poplatkem, někdy zájemci absolvují také vstupní pohovor o motivaci ke členství v daném klubu. Spektrum aktivit studentských organizací je velmi rozmanité a z velké části závisí na aktuálních konkrétních zájmech jejích členů. Velikost studentských asociací se velmi různí, obvykle se pohybuje na úrovni několika stovek členů, ale existují i asociace s více než tisícem členů.

Na rozdíl od českých studentských spolků má většina nizozemských studentských asociací víceméně shodnou strukturu, která se odvíjí od historické tradice a záliby Nizozemců v organizovanosti a systému. Celá asociace bývá vedena výborem zástupců, kteří jsou do svých funkcí voleni všemi členy organizace na valné hromadě. Valná hromada se obvykle koná jednou až dvakrát do roka a v jejím průběhu jsou také prezentovány předchozí aktivity a plán na rok následující.

Asociace se dále rozdělují na komise, zodpovědné za konkrétní oblast aktivit asociace, např. organizování akcí, získávání nových členů, vztahy s veřejností, získávání finančních prostředků, vydávání ročenky spolku a mnoho dalších. Komise navzájem spolupracují na jednotlivých projektech organizace a jejich aktivity tak vedou ke společnému cíli.

Vedle komisí existují v rámci studentských asociací tzv. „ročníkové

kluby“⁴⁶, ve kterých se sdružují studenti stejného ročníku univerzity, a jejich účel je převážně socializační; studenti si vytvářejí svůj klub již v prvním ročníku studia a od té doby se pravidelně scházejí i mimo společné aktivity celé studentské asociace a často také společně organizují akce pro ostatní členy spolku. Ročníkové kluby bývají většinou smíšené a členství v nich je podmíněno absolvováním přijímací zkoušky (ontgroening – více informací viz. kap. 10.2. Bratrstva) nebo alespoň motivačního pohovoru.

Další typem menších skupin ve struktuře studentských asociací jsou spolky nazývané „**dispuut**“⁴⁷. Tento typ vznikl z původních diskuzních klubů, které byly v Nizozemí velmi oblíbené především v období před 2.světovou válkou. Skupiny „dispuut“ jsou obvykle tvořeny studenty pouze jednoho pohlaví a na rozdíl od ročníkových klubů jsou jejich členové v různém stádiu studia rozdílných studijních oborů.

Hlavním účelem spolků „dispuut“ je vytvoření menšího celku v rámci studentských asociací, umožňujících každému jeho členovi prosadit se a aktivně se zapojit. Důraz je kladen na společné aktivity a udržování pravidelného kontaktu, který přetrvá i po ukončení studií. Spolek má charakter skupiny velmi blízkých přátel a v mnoha klubech „dispuut“ je přímo vyžadován vysoký stupeň loajality vůči ostatním členům. Z tohoto důvodu mají „dispuut“ obvykle pouze okolo 15 členů, kteří se pravidelně scházejí ke společným aktivitám, kterými jsou často (jak už název napovídá) diskuze a trávení volného času nebo také organizování společných akcí s dalšími skupinami „dispuut“.

Noví členové jsou z důvodu omezené kapacity přijímáni jen zřídka, obvykle na začátku akademického roku, a to formou pohovoru a následné série přijímacích úkolů (ontgroening – viz. následující kapitola).

Přestože nejsou ročníkové kluby a spolky „dispuut“ početně velké, bývají

⁴⁶ z niz. „jaarclub“

⁴⁷ Výraz „dispuut“ pochází s nizozemského slova „debat“ a stejně jako v českém jazyce označuje debatu, diskuzi.

téměř vždy formálně organizovány. Obvykle mají svůj oficiální název a jasnou strukturu. Každý klub má svého předsedu (mluvčího) a členové mají přesně rozdělené funkce v rámci spolku.

Svou náležitost k ročníkovému klubu nebo spolku „dispuut“ jejich členové velmi rádi prezentují prostřednictvím společných poznávacích znaků, jakými jsou např. trička a mikiny s názvem a logem skupiny a dalšími prvky (např. stejný klobouk, doutník), a to především v rámci setkávání celé studentské asociace.

Tento smysl pro řád a organizovanost, společně s velmi efektivní týmovou prací, je pro Nizozemce velmi typický, jak bylo řečeno v kap. 6. Nizozemská společnost – charakteristické rysy.

10.2. Bratrstva

Tato skupina spolků je bezpochyby historicky nejstarší. Její počátky můžeme najít již v 17. století, kdy se začaly rozvíjet z tehdejších cechů⁴⁸. Jedním z nejznámějších nizozemských bratrstev je Minerva, sídlící v Leidenu, která svůj původ datuje do roku 1814.

Bratrstva⁴⁹ jsou tradiční studentské spolky, sdružující studenty se stejnými zájmy, ale také sociálním statutem. Na rozdíl od ostatních skupin studentských spolků je členství v nich odvozováno od společenského původu rodiny, finanční situace a konexí jedince, proto není výjimkou, že studenti vstupují do stejného bratrstva, ve kterém byli během svých studií i jejich rodiče. Členství v takovémto

⁴⁸ z niz. „gilde“ - „**Cechy** vznikaly ve středověkých městech hlavně během 13.-15. století. Smyslem cechu bylo především hájit zájmy svých členů, dohlížet na kvalitu a cenu zboží, ale také například nedovolovat provozování řemesla někomu, kdo není členem cechu. Cech byl ovšem také náboženské bratrstvo, zpravidla měl v městském kostele svůj oltář. Cech měl též svého představeného, který byl volen. Měl také svůj znak či prapor, disponoval mu udělenými privilegii atp. Cech disponoval také cechovní pokladnou, do níž se platily poplatky za zkoušky a vstup nových členů, pravidelné roční příspěvky, peníze vybrané na pokutách atd.“

⁴⁹ z angl. a niz. „fraternity“

bratrstvu je považováno za vysoce elitní záležitost a aktivity spolků jsou poměrně přísně skrývány před „nečleny“. Počet členů bratrstev se velmi liší v závislosti na historii, tradici i náplni aktivit a pohybuje se od desítek až po několik stovek členů.

Zájemce o vstup do jednoho z tradičních bratrstev musí zpravidla podstoupit iniciační obřad, tzv. „ontgroening“⁵⁰, který se skládá ze série zkoušek, testujících adeptovu vhodnost pro členství v elitním studentském klubu. Obsah tohoto obřadu je přísně tajný a uchazeč skládá na samotném začátku slib mlčenlivosti. Ve většině případů se jedná o úkoly nevinného charakteru, prověřující adeptovu loajalitu, psychické a fyzické předpoklady a motivaci; byly však publikovány i případy, kdy při tomto procesu „zasvěcení“ došlo k vážným nehodám a dokonce uchazečově úmrtí. V těchto výjimečných případech příliš krutého testování se jednalo např. o úkoly, kdy musel uchazeč vydržet velmi dlouhou dobu bez spánku, vypít naráz několik litrů tekutin (popř. alkoholu), složit zkoušku odvahy atp.

Princip iniciačního obřadu bývá používán také některými ročníkovými spolky a kluby „dispuut“, v těchto případech se však jedná o jeho zjednodušenou formu, která je spíše jakousi hrou a navozuje atmosféru jakéhosi magična spojeného s členstvím ve spolku.

10.3. Oborové studentské spolky

Oborové studentské spolky⁵¹ fungují podobným způsobem jako v České republice, tzn. jsou zakládány při univerzitách a sdružují studenty jednoho konkrétního oboru. Aktivity oborových spolků se pohybují v oblasti studijního zaměření jejich členů a tyto spolky, stejně jako v České republice, organizují vzdělávací kurzy, konference, semináře, přednášky i poznávací výlety, popř. výměnné pobyty a odborné stáže. Nizozemské univerzity, a především pak konkrétní fakulty, své oborové spolky velmi podporují jak finančně, tak i morálně,

⁵⁰ z niz. „ontgroening“ – zrání, stárnutí

⁵¹ orig. „studievereniging“

a proto se většina studentů stává členy oborových spolků a alespoň okrajově využívá jejich nabídky a účastní se jimi organizovaných akcí.

Na rozdíl od situace v ČR je však většina nizozemských oborových spolků samostatná nebo spolupracuje se spolky stejného zaměření pouze na národní úrovni, a pouze minimální množství z nich se stává členy mezinárodní sítě. Tyto pobočky se pak svými aktivitami specializují právě na poskytování možnosti odborných stáží v zahraničí. Mezi nejhojněji zastoupené patří bezpochyby AIESEC, ELSA, IAESTE a BEST (viz kap. 9.3. Oborové studentské spolky).

10.4. Spolky pečující o zahraniční studenty

Tyto spolky fungují na stejném principu jako v České republice (viz. kap. 9.4. Spolky pečující o zahraniční studenty), nejrozšířenějším je i zde ESN International, který má v Nizozemí pobočky na 12 univerzitách v 11 městech. Vzhledem k tomu, že péče o výměnné zahraniční studenty je organizovaná na mezinárodní úrovni, je charakteristika těchto studentských spolků víceméně totožná po celém světě. Jediným rozdílem je, že vzhledem k jazykové vybavenosti nizozemských studentů a množství ostatních studentských asociací je velmi běžné, že se i výměnní zahraniční studenti zapojují do aktivit jiných studentských spolků, které jsou svým založením „více holandské“ a kde se mohou lépe seznámit s kulturou hostitelské země.

10.5. Společenská role studentských spolků v nizozemské kultuře⁵²

Členství ve spolcích je pro naprostou většinu studentů nedílnou součástí jejich vysokoškolského studia a velká část z nich se stává členy hned v prvních měsících na univerzitě. Systém vstupu do studentských spolků funguje ve většině případů následujícím způsobem:

⁵² V následující kapitole čerpá autorka ze studia materiálů studentských spolků v Nizozemí a z rozhovorů s nizozemskými studenty na téma studentských spolků.

Na začátku každého akademického roku (zpravidla první nebo druhý týden v září) pořádají univerzity ve spolupráci se studentskými spolky tzv. „**úvodní týden**“⁵³, kde se studenti prvních ročníků seznamují se systémem studia na vysoké škole. Každému studentovi prvního ročníku je přidělen starší spolužák, který ho během „úvodního týdne“ zasvěcuje do pravidel studia na vysoké škole, pomáhá mu s administrativními úkony spojenými se zápisem do ročníku, volbou předmětů atd., a také ho seznamuje s aktivitami studentských spolků. Je zvykem, že studentské spolky si při této příležitosti připravují prezentace svých aktivit a organizují společenská setkání a seznamovací večírky i víkendy pro případné zájemce o členství.

Většina studentů prvního ročníku se tak stává členem některé studentské asociace nebo oborového studentského spolku již v prvních týdnech svého studia. Důvody bývají velmi často socializační a integrační, neboť jak již bylo uvedeno, velká část studentů pochází z jiného města než kam přichází studovat, a vítá tak možnost zapojit se do studentského života prostřednictvím organizovaných společných aktivit místních studentů.

Po seznámení se s aktivitami studentských asociací a oborových studentských spolků se o slovo obvykle přihlásí jednotlivé ročníkové kluby, komise a spolky „dispuut“, které zpravidla provádějí nábor svých členů později a často vybírají své členy právě z řad členů studentských asociací. Jak již bylo řečeno, tyto spolky mají početně menší členskou základnu, specifitější spektrum aktivit, proto velmi často přijímají své členy na základě motivace a prokázaných schopností.

Tento systém umožňuje nizozemským studentům zapojit se do mimoškolních aktivit již na počátku svého studia a průběžně tak kombinovat teoretické znalosti získané v učebnách s možností jejich praktického využití při aktivitách ve spolcích.

O propojenosti studia s aktivitami studentských spolků svědčí také stupeň finanční podpory, které se spolkům ze strany univerzit dostává. V Nizozemí je kupříkladu pravidlem, že student zvolený do vedení studentského spolku přeruší

⁵³ z niz. „ontvangst week“, angl. „introduction week“

své studium a věnuje se práci pro spolek na plný úvazek. Tato intenzivní dobrovolnická práce ve studentské organizaci je univerzitami velmi kladně hodnocena, a pro tento účel je zvykem, že univerzity vypisují každoročně stipendia pro studenty, reprezentující vedení studentských spolků v daném akademickém roce. Stipendia se rozsahem pohybují od období 2-3 měsíců (při práci na konkrétním projektu) až po stipendia na celý akademický rok. O tato stipendia se nicméně neucházejí jednotlivci, ale studentské spolky, které pak nominují svého zástupce. Podmínkou obdržení tohoto stipendia jsou však dobré studijní výsledky nominovaného studenta. Student, který toto stipendium obdrží, se pak může věnovat reprezentaci studentského spolku na plný úvazek.

Důležitým aspektem, posilujícím roli studentských spolků ve společnosti, je také fakt, že dobrovolnické aktivity a neformální vzdělávání jsou v Nizozemí nejen u absolventů VŠ vysoce ceněny a dokonce očekávány ze strany zaměstnavatelů. Při přijímacích pohovorech jsou absolventi dotazováni na mimoškolní aktivity během studia, členství v organizačních komisích, výborech a aktivní účast ve studentských spolcích je velmi kladně hodnocena a pomáhá absolventům okamžitě uspět na trhu práce.

Samozřejmě i v Nizozemí existují kritické názory na studentské spolky. Důvodem, proč část studentů se vstupem do spolků váhá, je zejména negativní pověst některých elitářských spolků a bratrstev, která dosud používají tradiční systém iniciačních obřadů („ontgroening“) pro přijímání nových členů. I přesto, že v určitých kruzích se tato bratrstva a elitní spolky stále těší velké oblibě, u většiny současných nizozemských studentů vzbuzují tyto praktiky spíše nechuť, a proto i ostatní typy bratrstev, ročníkových spolků a spolků „dispuut“ od iniciačního obřadu jakéhokoliv typu postupně upouštějí a volí přijatelnější formy, např. motivační pohovor atd. Stejně tak v posledních letech výrazně klesá obliba spolků, které elitní bratrstva napodobují, např. tradičním „snobským“ chováním vůči nečlenům, výraznou hierarchickou strukturou, přehnanou loajalitou vůči jednání ostatních členů, skrýváním svých aktivit před veřejností, atd.

Nejoblíbenějšími studentskými spolky v Nizozemí jsou v současné době pravděpodobně mezinárodní studentské asociace, které umožňují svým členům

cestovat do zahraničí, účastnit se mezinárodních konferencí a kulturních výměn a seznamovat se se zahraničními studenty v Nizozemí. Typickým jevem v Nizozemí je cestování autostopem. V rámci studentských asociací jsou často přímo zřizovány komise, které organizují cestovatelské soutěže ve stopování, kdy se účastníkům soutěže měří kilometry procestované autostopem v určitém období (většinou několika měsíců).

10.6. Závěr

Vzhledem k obecné nizozemské tendenci sdružovat se do organizovaných spolků a k rozvinuté síti neziskových a dobrovolnických organizací, mají i vysokoškolské studentské spolky velmi dlouhou historickou tradici a pevné postavení jak ve společnosti, tak i na univerzitách. Na většině univerzit mají studentské spolky povinnost účastnit se při školních oficiálních příležitostech a reprezentovat vysokou školu ve vlastních aktivitách, na oplátku však vysoké školy pravidelně vyčleňují ze svého rozpočtu značnou částku na podporu studentských aktivit a rozdělují stipendia studentům aktivním ve vedení jednotlivých spolků.

Také zaměstnavatelé kladou u absolventů VŠ důraz na mimoškolní aktivity během studia a předchozí praxe ve vedení studentského spolku je v mnoha zaměstnáních přímo požadována.

Především v poslední době však v mnoha univerzitních městech klesá oblíbenost bratrstev a elitářských studentských spolků, založených na tradici a společenském postavení, a spolků tyto bratrstva napodobujících. Z tohoto důvodu také část studentů pohlíží na vysokoškolské spolky negativně a alespoň zprvu dává přednost spolkům se zřetelně volnočasovým zaměřením, např. sportovním klubům.

Naopak na oblibě získávají mezinárodní studentské organizace s rozsáhlou sítí působení, zabývající se tématy evropské integrace, multikulturality, jazykové výměny atd.

Vzhledem k vysoké konkurenci studentských spolků v Nizozemí je proto velmi důležitý způsob, jakým se jednotlivé spolky prezentují svým potenciálním členům s ohledem na své aktivity a cílovou skupinu.

Již bylo řečeno, že Nizozemci oceňují konkrétnost a pragmatismus, proto je i ve spolcích důležité poukazovat na praktičnost a užitečnost členství v daném studentském spolku pro další kariéru studenta a na profesionalitu studentského pracovního týmu.

I přesto, že v holandském pracovním prostředí obecně převažuje účelný přístup k druhým lidem, členství ve studentských spolcích plní z velké části také funkci socializační a integrační, a proto jsou tyto spolky skupinami přátel, spíše než pracovními týmy, jak je tomu v mnoha případech později v zaměstnání.

11. Mezinárodní vysokoškolské studentské spolky

V této kapitole si na konkrétním příkladu představíme fungování mezinárodních vysokoškolských studentských spolků. Tímto příkladem bude Evropské fórum studentů AEGEE, které je v současnosti jednou z největších studentských organizací na světě, a které má své pobočky ve 42 evropských zemích, mezi něž patří samozřejmě i Česká republika a Nizozemí. Za povšimnutí patří, že 20.výročí založení oslavilo AEGEE v roce 2005 právě v České republice (viz. Příloha 4 – Výroční zpráva AEGEE-Praha o.s.).

AEGEE – Evropské fórum studentů

„AEGEE je pro mne životní styl. AEGEE duch mne inspiruje každý den! Mladí lidé, kteří mají příležitost cestovat po Evropě a stát se opravdovými Evropany prostřednictvím porozumění kulturám ostatních zemí. Líbí se mi, že lidé, v mnoha aspektech tak rozdílní, mají všichni něco společného, AEGEE!“

Nicholas Sakellarios (AEGEE-Rodos)⁵⁴

AEGEE⁵⁵, celým jménem Association des Etats Généraux des Etudiants de l'Europe (překládáno jako „Evropské fórum studentů“) je nezisková studentská organizace sdružující studenty evropských vysokých škol všech oborů a zaměření. Vznikla v roce 1985 v Paříži a v současné době již působí ve více než 260 univerzitních městech 42 zemí Evropy a její řady čítají 17 000 členů. Řadí se tak k největším světovým studentským organizacím.

⁵⁴ "AEGEE is a way of living for me. The spirit of AEGEE inspires me every day! Young people have the chance to travel around Europe and really become European citizens by understanding the culture-spirit of all countries. I like that people so different in many aspects have something in common, AEGEE!!!" Nicholas Sakellarios (AEGEE-Rodos), www.aegEE.org

⁵⁵ Čerpáno z internetových stránek AEGEE-Europe www.aegEE.org a AEGEE-Praha www.aegEE-praha.cz.

AEGEE je organizace založená na myšlence sjednocení Evropy, kterou neprosazuje na úrovni politické či náboženské, nýbrž prostřednictvím rozmanitých akcí, na nichž se vysokoškolští studenti setkávají, poznávají jiné země i kultury a diskutují. Všechny projekty a činnosti této organizace jsou založeny na principu dobrovolné aktivity jejích členů.

Za účelem skutečné podpory mezinárodní spolupráce a odbourávání reálných i mentálních bariér nemá tato organizace národní úroveň, ale funguje pouze na dvou úrovních – evropské (Comité Directeur sídlící v Bruselu) a místní (jednotlivé pobočky, tzv. antény, v univerzitních městech). Dvakrát ročně se koná AGORA, což je statutární meeting AEGEE, kterého se účastní zástupci všech evropských antén.

Protože členy AEGEE jsou studenti všech studijních oborů, oborový záběr akcí pořádaných jednotlivými anténami je velice pestrý – jde o akce sociální, politologické, ekonomické, technické, kulturně-umělecké, vzdělávací atp. Každý týden se v Evropě koná několik akcí, které jsou přístupny všem členům AEGEE a ve většině případů i ostatním studentům.

AEGEE si za dobu svého trvání vybudovalo významnou pozici v evropské společnosti. Úzce spolupracuje se všemi významnými evropskými institucemi (Evropská komise, Rada Evropy, Spojené národy, UNESCO) i národními vládami jednotlivých států.

Patrony AEGEE-Europe, kteří podpořili myšlenky a cíle asociace, se stalo mnoho významných osobností. Mezi ně patří např. Václav Havel, Romano Prodi, Bronislaw Geremek, Michail Gorbačov, Jacques Santer, bývalý maďarský prezident Arpad Goncz a jiné významné osobnosti.

11.1. Cíle AEGEE

- prosazovat jednotnou Evropu bez předsudků
- usilovat o vytvoření otevřené a tolerantní společnosti
- rozvíjet demokracii, lidská práva, toleranci, přeshraniční spolupráci, mobilitu a Evropskou dimenzi ve vzdělávání

11.2. Hlavní oblasti aktivit AEGEE

- Kulturní výměna
- Aktivní občanství
- Vyšší vzdělávání
- Mír a stabilita

AEGEE propaguje jednotnou Evropu, přeshraniční spolupráci, demokracii, mobilitu a evropskou myšlenku skrze mladé lidi a studenty. AEGEE usiluje o zapojení studentů a mladých profesionálů do projektů a diskuzí, podporujících vytváření otevřené a tolerantní společnosti a rozvoji komunity, ve které žijí.

Mezi hlavní aktivity AEGEE patří:

- **Letní univerzity** – dvou až třítydenní pobyty členů AEGEE v zahraničí s cílem poznávání místních kultur, historie, způsobu života, rozšiřování jazykových znalostí a navazování kontaktů se studenty z různých evropských zemí
- **Konference** – téměř každý víkend je možné účastnit se konference organizované některou anténou AEGEE. Témata jsou velmi různorodá a umožňují tak mladým lidem setkávat se, diskutovat a vyměňovat si názory jak se specialisty v daném oboru, tak i se svými vrstevníky z ostatních evropských zemí
- **Projekty** – série konferencí a seminářů zabývajících se jednotným tématem
- **Výměny** – mezi dvěma či více anténami, většinou týdenní, mají podobný program a charakter jako Letní univerzity
- **Evropské školy** – týdenní vzdělávací akce, na které se členové Aegee dozví více o celé organizaci a také oblastech jako jsou Fund raising, Public relations, Project management; získané znalosti a zkušenosti mohou využít nejen v Aegee, ale i v budoucím zaměstnání

11.3. Multikulturní dimenze AEGEE – Letní univerzita

Typickým příkladem projektu Evropského fóra studentů AEGEE, spadajícího do dimenze multikulturality, může být například projekt Letní univerzita. Projekt Letní univerzita je multilaterální výměnou studentů AEGEE a pod společným názvem „Summer University“ se odehrává každoročně ve 110 pobočkách AEGEE v celé Evropě v průběhu června až září.

Cílem Letních univerzit je především kontakt mezinárodních studentů, poznávání odlišných národů, kultur a historie. Pro zahraniční účastníky projektu je cílem poznání dané země, její kultury, společnosti a jejího postavení v rámci Evropy, popř. Evropské unie. Pro tuzemské účastníky projektu je cílem zdokonalení jazykových znalostí, navázání kontaktů pro budoucí spolupráci a zlepšení organizačních schopností.

V programu Letní univerzity se místní organizátoři zaměřují především na poznávání kultury dané země, výuku základů jazyka dané země, seznámení s historií a současnou politickou a ekonomickou situací. Během projektu je umožněno 25-35 zahraničním účastníkům dvou až třítýdenní rozmanité poznávání země a místním organizátorům - vysokoškolákům je zároveň umožněno navázat nové kontakty a stejným způsobem se následně seznámit s některou evropskou zemí.

Touto každoroční iniciativou AEGEE podporuje evropský kulturní integrační proces na úrovni mezilidských vztahů v univerzitním prostředí. I v AEGEE-Praha se rok od roku daří oslovovat více studentů a motivovat je k cestování do České republiky a zároveň vzrůstá i obliba Prahy u zahraničních studentů, což považujeme za velmi přínosné pro bezproblémové začlenění České republiky mezi země Evropské unie.

11.4. Statistické srovnání AEGEE v ČR a Nizozemí

V České republice existují v současné době 2 oficiálně fungující AEGEE pobočky v Praze a v Plzni. Podle novely zákona o vysokých školách z roku 2005 je v České republice v současné době 25 vysokých škol ve 13 městech.

V Nizozemí je 12 univerzitních měst a pouze v jednom z nich není AEGEE pobočka, tzn. v Nizozemí je 11 AEGEE poboček.

AEGEE-Praha bylo založeno roku 1991 jako první anténa v České republice. Nyní má bezmála 150 členů z různých vysokých škol, převážně však studentů Vysoké školy ekonomické, kde bylo také založeno, a proto má na univerzitě již stabilní pozici a těší se podpoře rektora. Hlavním posláním AEGEE-Praha je umožnit svým členům účast na mnoha mezinárodních akcích organizovaných AEGEE, které v průběhu roku probíhají po celé Evropě, mnohé z nich také v Praze.

AEGEE-Plzeň bylo založeno v Plzni v roce 1998 díky iniciativě studentů Západočeské univerzity. V současné době má okolo 50 členů a svými aktivitami se stalo vyrovnaným partnerem AEGEE-Praha. I přesto, že AEGEE nemá oficiálně evropskou úroveň, mezi oběma pobočkami funguje velmi úzká spolupráce na většině významnějších projektů.

Pro ukázkou aktivit AEGEE-Praha je v Příloze č.4 uvedena Výroční zpráva AEGEE-Praha o.s. za rok 2005.

12. Závěr diplomové práce

Tématem diplomové práce je porovnání fungování vysokoškolských studentských spolků v Nizozemí a v České republice z hlediska rozdílů nizozemské a české kultury a postavení studentských spolků ve společnosti dané země.

Práce v úvodu krátce představuje obě země z pohledu kulturně-geografického a seznamuje s jejich systémy terciálního vzdělávání s ohledem na změny zavedené po podepsání Boloňské deklarace.

Následující kapitola nastiňuje problematiku vysokoškolských studentských spolků a definuje jejich cíle, rozsah a hlavní oblasti aktivit. Upozorňuje také na jedinečnou strukturu a atmosféru studentských spolků v jednotlivých zemích a obtížnost jejich objektivního srovnávání bez porozumění kultuře a mentalitě daného národa.

Pro dosažení tohoto porozumění jsou další kapitoly věnovány charakteristickým rysům české a nizozemské společnosti, s důrazem na podobnosti a rozdíly v oblastech souvisejících s vysokoškolským studiem a s aktivitou ve vysokoškolských studentských spolcích. Těmito oblastmi jsou např. vztah k autoritě a hierarchii ve společnosti, schopnost sebe prezentace a týmové práce a v neposlední řadě také otázka pohledu na práci v dobrovolnických organizacích.

V práci jsou tyto charakteristiky nizozemské a české společnosti dále podloženy výsledky výzkumu nizozemského sociálního psychologa Geerta Hofstedeho. V kapitole 7. je představena Hofstedeho teorie dimenzí kultury a v další kapitole jsou porovnány hodnoty získané v každé z pěti dimenzí pro ČR a Nizozemí.

Následující kapitoly popisují strukturu a fungování vysokoškolských studentských spolků nejprve v České republice a posléze v Nizozemí. Zde se práce zaměřuje zejména na rozdíly ve společenské roli spolků a obecného povědomí o nich z hlediska historie a tradice, dále na současnou spolupráci spolků s vysokými školami a přístup vysokoškolských studentů ke spolkům

v obou zemích na základě odlišností v české a nizozemské mentalitě, jak byly popsány v předchozích kapitolách.

V závěru se práce zabývá také spolky mezinárodními a jejich fungování popisuje na příkladu jedné z největších studentských organizací na světě, Evropského fóra studentů AEGEE, jehož hlavním cílem je podpora evropské integrace a spolupráce vysokoškolských studentů na mezinárodní úrovni.

Vysokoškolské studentské spolky v Nizozemí a v České republice mají velmi rozdílné postavení, zejména od 2. poloviny 20. století, kdy byla tradice sdružování se do spolků v ČR násilně potlačena a zpřetrhána komunistickým režimem a k jejich obnově došlo po nástupu demokracie až v 90. letech 20. století.

Také společenská role spolků se v mnohém odlišuje. Zatímco v Čechách je přístup k nim jak se strany studentů tak univerzit v mnoha případech spíše rozpačitý, a budoucí zaměstnavatelé praxi ve studentských organizacích neuznávají, v Nizozemí je tato zkušenost považována za nezbytnou samozřejmost a členství ve studentských spolcích je pro kariéru absolventa často podstatnější než samotný prospěch během studia.

Důvody je třeba hledat nejen v kulturních odlišnostech, ale také v historii obou národů. Na oblibě studentských spolků v Nizozemí má bezpochyby vliv kalvínská zásada rovnosti všech lidí, která napomohla rozvoji dobrovolnických organizací v Nizozemí. Jejím důsledkem je také nízká hierarchie společnosti, otevřenost, tolerantnost, tendence sdružovat se a pracovat v týmech spíše než individuálně. Oproti tomu česká společnost byla výrazně ovlivněna půlstoletím komunistického režimu, jehož důsledkem je např. vysoký stupeň podezřívavosti a nedůvěry vůči jakémukoliv druhu autority, zejména ze strany státu. Tento přístup má za následek jistou pasivitu ve společenských záležitostech a nechuť sdružovat se v organizovaných skupinách jakéhokoliv typu, tedy i ve studentských spolcích.

I přesto že rozdíly v přístupu k vysokoškolským studentským spolkům v obou zemích jsou na obecné úrovni stále výrazně patrné, na úrovni individuální se tyto rozdíly pomalu vytrácejí. V mezinárodních studentských

organizacích se setkávají bez rozdílu studenti všech zemí, názorů a postojů. Tyto organizace umožňují kontakt studentů v multikulturním prostředí, poznávání odlišných národů, kultur a historie, zdokonalení jazykových znalostí, ale i navázání kontaktů pro budoucí spolupráci a zlepšení organizačních schopností. Aktivita mezinárodních vysokoškolských studentských spolků tak podporují kulturní integrační proces na úrovni mezilidských vztahů v univerzitním prostředí a umožňují studentům získat cennou zkušenost s prací v multikulturním prostředí, která je bezpochyby nezbytná pro vysokoškolského absolventa ve 21.století.

13. Seznam použitých zdrojů

Boloňská deklarace. Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání. Společné prohlášení ministrů školství evropských států na setkání v Boloni dne 19.června 1999.

Demokracie a občanství v Evropě. Rok výchovy k demokratickému občanství 2005. České Budějovice : Johanus, 2006. ISBN 80-7040-836-7.

GIDDENS, A. *Sociologie.* Praha : Argo, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4.

HOFSTEDE, G. *Kultury a organizace. Software lidské mysli. Spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití.* Praha : UK, FF, 1999. 207s. ISBN 80-85899-72-8.

JANDT, F.E. *Intercultural Communication. An Introduction.* London : Sage Publications, 1995. 435s. ISBN 0-8039-7066-8.

Maastricht als studentenstad. Onderzoek onder Maastrichtse studenten. *Flycatcher*, 2005.

MAREŠ, J.; GAVORA P. : *Anglicko-český slovník pedagogický.* Praha : Portál, 1999. 216 s. ISBN 80-7178-310-2.

Materials of the European Forum on the Social Situation of Students. Compiled by the IUS and ISRC.

Observant, 2005-2006, roč. 26, č.1-29.

Školský zákon. Zákon ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

TOŠNER, J.; SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích.* Praha : Portál, 2002. 149s. ISBN 80-7178-514-8.

TROMPENAARS, F. *Riding the Waves of Culture: Understanding Cultural Diversity in Business*. London : Nicholas Brealey Publishing, 2005. 260s. ISBN 1-85788-176-1.

Univerzitní vzdělávání v Belgii, Lucembursku, Nizozemí a Dánsku. Základní informační přehled o univerzitním studiu. Karviná : Ústav poradenských informací, 1995. 36s.

VÁŇOVÁ, M. *Srovnávací pedagogika*. Praha : Vysoká škola J.A.Komenského s.r.o., 2003. 42s. ISBN 80-86723-04-6.

VOSSESTEIN, J. *Dealing with the Dutch. The cultural context of business and work in the Netherlands*. Amsterdam : KIT Publishers, 2004. 240s. ISBN 90-6832-565-5.

WHITE, C.; BOUCKE, L. *The UnDutchables*. Lafayette : White-Boucke Publishing, 2001. 310 s. ISBN 1-888580-22-4.

Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách

Zákon č. 552/2005 Sb., novela zákona o vysokých školách

Internet :

AECEE-Europe [online]. [cit. 2007-04-03]. Dostupné na WWW: <<http://www.aegee.org>>.

AECEE-Praha [online]. [cit. 2007-04-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.aegee-praha.cz>>.

AIESEC [online]. [cit. 2007-04-18]. Dostupné na WWW: <<http://www.aiesec.org>>.

Boloňský proces [online]. Praha : MŠMT ČR, [cit. 2007-06-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.bologna.msmt.cz>>.

Center for Intercultural Learning [online]. [cit. 2007-04-28]. Dostupné na WWW: <http://www.intercultures.ca/cil-cai/intercultural_issues-en.asp?lvi=8&ISO=CZ&SubjectID=10>.

Erasmus Student Network, buddy systém at_university of economics_prague [online]. [cit. 2007-04-27]. Dostupné na WWW: <<http://buddy.vse.cz/www/cz>>.

ESN, International Exchange Erasmus Student Network [online]. [cit. 2007-04-27]. Dostupné na WWW: <<http://www.esn.org>>.

Geert Hofstede Cultural Dimensions [online]. [cit. 2007-02-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.geert-hofstede.com>>.

Geografický magazín Koktejl [online]. [cit. 2007-02-27]. Dostupné na WWW: <http://www.ikoktejl.cz/magaziny/koktejl/MKcestopis/koktejl_1069.html>.

Kwintessential (n.d.). Czech Republic – Country Profile [online]. [cit. 2007-04-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.kwintessential.co.uk/resources/global-etiquette/czech.html>>.

Ministry of Education, Culture and Science [online]. [cit. 2007-02-17]. Dostupné na WWW: <<http://www.minocw.nl/english/index.html>>.

Oficiální web České republiky [online]. [cit. 2007-01-21]. Dostupné na WWW: <<http://www.czech.cz>>.

Pražská informační služba [online]. [cit. 2007-05-11]. Dostupné na WWW: <http://www.pis.cz/cz/ceska_republika/zakladni_info>.

Profily univerzit v České republice, Projekt EuroCampus Česká republika [online]. [cit. 2007-02-18]. Dostupné na WWW: <<http://certik.ruk.cuni.cz/6RP/profilyU.html>>.

Startpagina, alles op een rijtje [online]. [cit. 2007-03-24]. Dostupné na WWW: <<http://studenten-verenigingen.startpagina.nl>>.

Studentenvereniging Circumflex [online]. [cit. 2007-04-07]. Dostupné na WWW: <<http://www.circumflex.nl>>.

Tilburg University [online]. [cit. 2007-02-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.tilburguniversity.nl/students/studying/dutchsystem/higher.html>>.

Waarde Leden [online]. [cit. 2007-03-17]. Dostupné na WWW: <<http://www.waardeleden.nl>>.

Wikipedia [online]. [cit. 2007]. Dostupné na WWW: <<http://wikipedia.org>>.

Přílohy

Příloha č.1 Mapa Nizozemského království

Příloha č.2

Alternativní vzdělávací programy

Metoda Marie Montessori

Tvůrkyní Marie Montessori (1870-1952), italská lékařka, pedagožka a bojovnice za práva dětí a žen. Její přístup ke vzdělávání vidí děti jako aktivní tvůrce svého vlastního rozvoje, ovlivněné přírodními, dynamickými, sebou řízenými silami, které dítěti otevírají cestu k osobnímu růstu a sebevzdělávání. Smyslem této koncepce je vytvořit prostředí umožňující normální, přirozený vývoj dětí, který je uspořádán do tzv. senzitivních fází (zpravidla šestiletých). V těchto jednotlivých fázích je dítě zvláště citlivé pro pochopení určitých jevů, čemuž odpovídá organizace výuky.

<http://www.icm.cz/co-je-montessori-skola>

Jenský plán

Tvůrcem Peter Petersen (1884 až 1952). Základem je pedagogická situace (didaktizovaná životní situace). Místo třídy je tzv., školní pospolitost, škola je školní obec dětí, pedagogů, rodičů a veřejnosti. Skupina pracuje podle týdenního pracovního plánu, formou je hra, kurz, slavnost, rozhovor v kruhu. Základem plánu je "jádro vyučování" - cca 50% výuky - konkrétní pedagogický problém z oblasti vědy, politiky, společ. života apod. + kurz (jazyk, matematika aj.), kde žák pracuje s individuální pomocí učitele. Zkušenější žáci jsou odpovědní za méně zkušené. Žáci prochází vybranými výrobními postupy, např. chovem dobytka, prací v dílně. Postižení jsou integrováni.

<http://referaty-seminarky.cz/alternativni-vzdelavaci-systemy/>,

http://pdf.uhk.cz/uppe/dalsi_cinnost/fotoalbum/03_03_JP-den/jenaplan.htm

Daltonská metoda

Zakladatelkou je Helen Parkhurstová (1886-1973), která spolupracovala i s Marií Montessori. U nás začaly školy s daltonskými prvky vznikat ve spolupráci se školami holandskými. Bohužel z daltonského plánu čerpají opravdu jen prvky a

důležitý je samozřejmě také kontext. Zde tedy platí dvojnásob, že vybírat je třeba především učitele.

V původním daltonském plánu žáci sepisovali s učitelem měsíční smlouvy o zvládnutí učiva. Samostatně nebo ve skupinách potom pracovali v odborných pracovnách vybavených potřebnými pomůckami. Učivo na jeden rok mohli zvládnout i dříve nebo později. Pro zlepšování mluveného projevu se pořádaly dětské konference k různým tématům.

V českých školách se vyučuje pouze v daltonských blocích např. třikrát týdně jednu vyučovací hodinu. Blok je obvykle věnován procvičování a opakování látky. Děti si vybírají, kterému předmětu se budou v konkrétním bloku věnovat a poté plní úkoly (povinné, nepovinné a tzv. extra úkoly navíc) z příslušného pracovního listu. Využívají přitom literaturu, v případě, že si neví rady, mohou žádat o pomoc spolužáka. Řešení úkolů bývají vyvěšena ve třídě pro snadnou sebekontrolu a splnění úkolů děti zaznamenávají na přehledné tabule, díky nimž vidí i učitel kolik a jaké práce komu zbývá.

<http://www.icm.cz/daltonska-skola>

Waldorfská škola

Zakladatelem Rudolf Steiner (1861-1925), rakouský filozof, antropolog a pedagog. Třemi základními tahouny jeho filozofie vzdělávání jsou potřeba imaginace, smysl pro pravdu a pocit zodpovědnosti. Výchova a vzdělávání se podřizuje tomu, aby podněcovala a rozvíjela aktivitu dítěte, jeho zájmy a potřeby. Namísto soutěživosti se mezi žáky uplatňují principy harmonické spolupráce a sociálního partnerství

<http://www.icm.cz/co-je-waldorfska-skola-0>

Příloha č.3

Tabulka indexů kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho

Převzato z http://www.geert-hofstede.com/hofstede_dimensions.php

Země	PDI	IDV	MAS	UAI	LTO
Arab World **	80	38	52	68	
Argentina	49	46	56	86	
Australia	36	90	61	51	31
Austria	11	55	79	70	
Austria	11	55	79	70	
Bangladesh *	80	20	55	60	40
Belgium	65	75	54	94	
Brazil	69	38	49	76	65
Bulgaria *	70	30	40	85	
Canada	39	80	52	48	23
Chile	63	23	28	86	
China *	80	20	66	30	118
Colombia	67	13	64	80	
Costa Rica	35	15	21	86	
Czech Republic *	57	58	57	74	13
Denmark	18	74	16	23	
East Africa **	64	27	41	52	25
Ecuador	78	8	63	67	
El Salvador	66	19	40	94	
Estonia *	40	60	30	60	
Finland	33	63	26	59	
France	68	71	43	86	
Germany	35	67	66	65	31
Greece	60	35	57	112	
Guatemala	95	6	37	101	
Hong Kong	68	25	57	29	96
Hungary *	46	80	88	82	50
India	77	48	56	40	61
Indonesia	78	14	46	48	
Iran	58	41	43	59	
Ireland	28	70	68	35	
Israel	13	54	47	81	
Italy	50	76	70	75	

Jamaica	45	39	68	13	
Japan	54	46	95	92	80
Luxembourg *	40	60	50	70	
Malaysia	104	26	50	36	
Malta *	56	59	47	96	
Mexico	81	30	69	82	
Morocco *	70	46	53	68	
Netherlands	38	80	14	53	44
New Zealand	22	79	58	49	30
Norway	31	69	8	50	20
Pakistan	55	14	50	70	0
Panama	95	11	44	86	
Peru	64	16	42	87	
Philippines	94	32	64	44	19
Poland *	68	60	64	93	32
Portugal	63	27	31	104	
Romania *	90	30	42	90	
Russia *	93	39	36	95	
Singapore	74	20	48	8	48
Slovakia *	104	52	110	51	38
South Africa	49	65	63	49	
South Korea	60	18	39	85	75
Spain	57	51	42	86	
Surinam *	85	47	37	92	
Sweden	31	71	5	29	33
Switzerland	34	68	70	58	
Taiwan	58	17	45	69	87
Thailand	64	20	34	64	56
Trinidad *	47	16	58	55	
Turkey	66	37	45	85	
United Kingdom	35	89	66	35	25
United States	40	91	62	46	29
Uruguay	61	36	38	100	
Venezuela	81	12	73	76	
Vietnam *	70	20	40	30	80
West Africa	77	20	46	54	16

* odhadovaná hodnota

** odhadovaná hodnota regionu

Příloha č.4

Výroční zpráva AEGEE-Praha o.s.

za rok 2005

Úvodní slovo

“Evropa je náš domov”: tato slova plně vystihují charakter společenství studentů sdružených do AEGEE. Všichni tito mladí lidé žijí a studují v Evropě - místě s bohatou historií a s vytvořenými rozsáhlými kulturními tradicemi a hodnotami.

Propojení jednotlivých evropských částí v celek se ukázalo lákavou myšlenkou. A právě její praktické provedení se stalo skutečností v roce 1985 v Paříži. Založením “AEGEE-Europe” bylo získáno ideální místo, ve kterém se mohou mladí lidé naučit společně pracovat na základě přátelství a porozumění, oproštění od jednostranných cest národního myšlení. V dnešní době 17 000 členů ve více než 260 akademických městech, jednotlivých pobočkách, tvoří širokou, rozprostřenou a produktivní síť. Neexistence národní úrovně v organizační struktuře naší organizace vytváří zcela novou tvář společné práce.

AEGEE-Europe letos oslavilo 20.výročí svého vzniku. AEGEE-Praha se ujalo hostitelské role výroční konference „AEGEE20 – The Happening“, která se konala ve spolupráci s AEGEE-Europe ve dnech 22.-25.9.2005 v Praze. Důvodem byla vysoká atraktivita lokality a také to, že AEGEE-Praha je jednou z nejlépe fungujících poboček z nových členských států Evropské unie. Jednalo se o 4-denní akci pro 300 současných a bývalých členů AEGEE ze všech evropských zemí. Program projektu AEGEE20 spočíval především v prezentaci 20-ti leté historie AEGEE, jejích úspěchů a tématických diskuzích o budoucím vývoji naší organizace. Během konference dále vystoupili někteří čeští a evropští politici, řečníci z mezinárodních institucí a zástupci dalších studentských organizací. Hlavním tématem byla prospěšnost tohoto typu studentské aktivity v prosazování jednotné, mírumilovné a demokratické Evropy. Oficiální část byla obohacena prohlídkou Prahy a kulturním programem v centru města. Mezi osobnosti, které naši konferenci zaštitili, patří bývalý prezident ČR Václav Havel, premiér Jiří Paroubek, poslankyně Evropského parlamentu Jana Hybášková, český velvyslanec v

Bruselu pan Jiří Havlík. Podporu této konferenci vyjádřili také ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Petra Buzková a ministr zahraničí ČR Cyril Svoboda.

Mezi významné úspěchy patří společný projekt všech jednotlivých organizací AEGEE v Evropě - Letní univerzity, čtrnáctidenní většinou jazykové kurzy pořádané na různých místech Evropy. Tyto akce si získávají nejen mezi účastníky, ale i mezi organizátory stále větší popularitu. Tradiční přátelská atmosféra letních univerzit umožňující prohloubení jazykových znalostí, spojená s možností dozvědět se mnohé o národních kulturách různých zemí vyúsťují ve vzrůstající oblibu, které se tyto akce těší již mnoho let.

V roce 2005 se pražské pobočce AEGEE podařilo nejen rozšířit členskou základnu, ale i připravit nové aktivity pro své členy, i členy dalších evropských poboček. Uspořádáním studentského plesu, 2 Letních univerzit a výroční konference AEGEE20-The Happening v našem městě a výjezdy našich členů na akce pořádané partnerskými pobočkami jsme nadále přiblížili Evropu i českým studentům. Užší partnerskou spoluprací se nám podařilo navázat zejména s pobočkami v Plzni, Bratislavě, Cambridge, Rotterdamu a Bayreuthu.

Pro rozšíření obecného povědomí a informovanosti o AEGEE, navázání nových kontaktů a potřebou nabídnout tuto možnost dalším mladým lidem, jsme pokračovali v prezentační kampani AEGEE na několika pražských vysokých školách. Také webové stránky AEGEE-Praha byly aktualizovány a získaly novou přehlednější podobu a strukturu.

AEGEE-Praha se svou rozsáhlou činností již řadu let zařazuje mezi plnohodnotné členy evropského společenství.

Šárka Svobodová

Prezidentka AEGEE-Praha

Poslání a cíle organizace

Účelem sdružení je napomáhat vytváření kontaktů mezi studenty všech evropských zemí a přispět k jejich sblížení a vzájemnému poznání. Hlavními cíli AEGEE je prosazovat jednotnou Evropu bez předsudků, usilovat o vytvoření otevřené a tolerantní společnosti, rozvíjet demokracii, lidská práva, toleranci, přeshraniční spolupráci, mobilitu a Evropskou dimenzi ve vzdělávání.

AEGEE-Praha se snaží dosáhnout tohoto cíle tím, že:

- Organizuje mezinárodní setkání pro své členy a členy jiných poboček AEGEE a vysílá své členy na podobná setkání v zahraničí.
- Podporuje osobní kontakty s členy jiných poboček.
- Vydává a distribuuje tiskopisy, obrazové materiály a občasníky propagující myšlenku Evropy bez hranic a podporující hlubší poznání historie a současnosti zemí, jejichž studenti se podílejí na činnosti AEGEE.

Zpráva o činnosti organizace

V roce 2005 se AEGEE-Praha zabývala širokým spektrem činností, projektů a programů, z nichž většinu sama připravovala a organizačně zajišťovala.

Základní koordinace celé organizace je postavena na pravidelných týdenních schůzkách předsednictva se členy AEGEE, které se konají na Vysoké škole ekonomické. K tomuto účelu propůjčil rektorát školy zvláštní prostory. Náplní pravidelných setkání jsou většinou organizační záležitosti pro nadcházející akce, informační příspěvky členů a předávání zkušeností účastníků konferencí či projektů v rámci AEGEE a seznamování zahraničních hostů s každodenním během pražské pobočky. Zde se také případní noví zájemci o účast nebo členství v organizaci mohou dozvědět bližší informace a podmínky.

Nedílnou součástí celoroční práce je pořádání prezentací a oficiálních akcí AEGEE, organizace společenských aktivit, zajišťování materiálů a s těmito aktivitami související hledání různých forem sponzorské podpory.

V následujícím textu je uveden chronologický výčet akcí a projektů, které AEGEE-Praha organizovala, nebo se jich účastnila:

15. – 22. 2. 2005 - YG Youth for Development (Odessa)

<http://www.projects.aegEE.org/globalyouth/>

The Youth for Development Training Course byl cílen na rozvoj schopností mladých lidí přispět svou účastí na dění v komunitě a trvale udržitelném rozvoji. Kurz byl orientován na změnu, kterou mohou mladí uskutečnit a poskytnul účastníkům potřebné nástroje a know-how ke zlepšení nejen jejich bezprostředního okolí, ale i obecného globálního prostředí.

Tento trénink organizoval a koordinoval člen AEGEE-Praha Tomáš Bouška.

09. - 13.03.2005 - YG Youth for Peace & Stability (Madrid)

Seminář pojednávající o roli mladých lidí ve formování míru a stability v současném světě. Madrid byl vybrán pro konání semináře jako připomenutí teroristických útoků v Madridu v březnu 2004.

Tento seminář organizoval člen AEGEE-Praha Tomáš Bouška.

17.- 20.3.2005 - EBM 2005 ... the beginning (Valetha)

European Boards' Meeting je nová forma statutárního setkání AEGEE, která nahradila dřívější „Planning Meeting“. Setkání je určeno delegátům z řad vedení jednotlivých poboček AEGEE, kteří se společně zamýšlejí nad projekty na evropské úrovni, aktivitami pracovních skupin v AEGEE a přípravou návrhů na zlepšení fungování celé organizace. Za AEGEE-Praha se účastnili 3 členové.

25.3. - 3.4.2005 - European School I. (Bukurešť)

<http://www.aegEE.org/academy>

Evropská škola je formou interního vzdělávání AEGEE na evropské úrovni. Skládá se z nejrůznějších seminářů o umění komunikace, o formách propagace, fund raising a dále se účastníci zabývají řešením případových studií. Za AEGEE-Praha byl vyslán 1 člen.

1.- 4.4.2005 – Mezinárodní akce Ball2Dawn2 (Praha)

Kulturní čtyřdenní akce seznamující 25 zahraničních účastníků s českou kulturou a historií. Účastníci si během svého pobytu v Praze prohlédli město, absolvovali kurz společenského tance a celý pobyt byl završen účastí na Studentském plese AEGEE-Praha.

3.4. 2005 – Studentský ples – šestý ročník (Praha)

Jedná se o společenský projekt, který AEGEE-Praha již pravidelně organizuje ve spolupráci s organizací Elsa Praha. Ples se tradičně koná v prostorách Národního domu Na Smíchově a klubu Futurum. Návštěvníky úspěšného večera byli nejen studenti, ale také profesori pražských vysokých škol, kteří měli možnost tančit v rytmu klasických, latinsko-amerických tanců či československé diskotéky, stejně tak jako se zaposlouchat do koncertu známé české skupiny 100 zvířat.

5. - 8.04.2005 - YG Youth on the Move: Let's go global! (Maastricht)

Závěrečná konference AEGEE projektu Youth and Globalisation 2005 proběhla symbolicky v nizozemském Maastrichtu, místě podpisu maastrichtské smlouvy. Diskutovala se především role mladých lidí a studentů při globalizaci, sociální kohezi a trvalá udržitelnost rozvoje občanské společnosti v dnešní Evropě. Mimo jiné byly prezentovány také návrhy na další projekty Youth and Globalisation pro rok 2006. Tuto konferenci koordinoval člen AEGEE-Praha Tomáš Bouška.

15. - 17.04.2005- Central Regional Meeting Spring 2005 (Zielona Góra)

AEGEE-Zielona Góra připravilo regionální meeting s v rámci regionu CENTRAL, který zahrnuje pobočky AEGEE v nových 5 spolkových republikách v Německu (vých. Německo), České republice, Slovensku, Polsku, Litvě, Lotyšsku a ruské enklávě u Baltského moře – Kaliningradu.

Programem tohoto meetingu byla prezentace aktivit a úspěchů všech zúčastněných AEGEE poboček a jednání o budoucí spolupráci těchto poboček na regionální úrovni, příprava budoucích společných projektů a dále přednášky a semináře o možnostech propagace, fund raisingu, atd. Z AEGEE-Praha se zde účastnili 4 členové.

duben-květen 2005 – kulturní výměna s AEGEE-Rotterdam

Jednou ze stěžejních aktivit AEGEE je organizování mezinárodních výměn, které umožňují poznávání různých kultur v oblasti evropského prostoru a jejich vzájemné střetávání. V dubnu 2005 se odehrála první část výměny s AEGEE-Rotterdam. Skupina 12 nizozemských studentů navštívila města Praha a Plzeň. Program zahrnoval přednášky o české historii, politickém vývoji, malý kurs českého jazyka a návštěvu nejvýznamnějších pražských památek v historickém centru Prahy. Skupina se dále zúčastnila diskuse se studenty pražské Vysoké školy Ekonomické a také živě debatovala během exkurze v Rádiu Svobodná Evropa.

Na přelomu dubna a května 2005 pražští a plzeňští studenti navštívili AEGEE-Rotterdam, kde pro ně byl připraven stejně bohatý a poučný program. Jeho součástí byla návštěva měst Rotterdam, Den Haag, Delft a Amsterdam, dále galerií a muzeí a přednáška na téma mládežnických organizací a rozšiřování EU, či oslava tzv. Queen's Day - narozenin nizozemské královny.

5. – 8.5.2005 - Spring Agora 2005 (Enschede)

Valná hromada, které se účastní zástupci všech poboček AEGEE. Náplní je volba nového vedení AEGEE-Europe, projednávání návrhů na zlepšení fungování celé organizace atd. Za AEGEE-Praha se zúčastnili 3 delegáti a 7 pozorovatelů.

červen 2005 – kulturní výměna s AEGEE-Cambridge (Cambridge)

V druhé polovině června odjela skupina 12 členů AEGEE-Praha na druhou část vzájemné výměny s anténou AEGEE-Cambridge. První část výměny proběhla na konci prosince 2004, která zúčastněným studentům z Cambridge nabídla poznat naše hlavní město Praha a navštívit státní hrad Karlštejn. Červnová část výměny nabídla českým zástupcům AEGEE-Praha poznat město Cambridge, navštívit tamější univerzitu a oslavit konec letního semestru společně s anglickými i mezinárodními studenty.

1.6.-15.10.2005 - Letní univerzity (celá Evropa)

<http://www.aegee.org/su>

Během letních měsíců se po celé Evropě tradičně konalo cca. 85 letních univerzit, kterých se celkem zúčastnilo 120 členů AEGEE-Praha.

6. – 19.7.2005 – Letní univerzita „Check the Czechs“ (Praha, jižní Čechy)

14 červencových dnů v České republice patřilo jako již tradičně 25 účastníkům, kteří se měli možnost během svého pobytu zúčastnit následujících aktivit :

- poznání české historie během prohlídek města a přednášek, vedených profesionálními průvodci z řad AEGEE-Praha
- výuka základů českého jazyka, která se stala pro cizince poměrně zábavnou formou poznávání české kultury
- návštěva historických památek a exkurze, např. Česká národní banka, rádio Svobodná Evropa, Židovské muzeum atd.
- výlet do Sv. Jana pod Skalou a pěší túra na Karlštejn
- v neposlední řadě také pětidenní výlet na kánoích v jižních Čechách doplněný prohlídkou Českého Krumlova

Tato akce byla bezpochyby hodnocena velice pozitivně jak ze strany českých organizátorů, tak i ze strany zahraničních účastníků. Za 14 dní se AEGEE Praha podařilo zapsat atmosféru naší země do myslí všech zúčastněných.

11. – 29.8.2005 - Cestovní letní univerzita „Three 4 You“

(Bratislava, Praha, Plzeň, Bayreuth)

Tato cestovní letní univerzita byla uspořádána ve spolupráci s AEGEE-Bratislava, AEGEE-Plzeň a AEGEE-Bayreuth. Tři týdny ve třech zemích, odehrávající se na půdě čtyř historických měst, opravdová cestovatelská lahůdka, které se zúčastnilo na 30 mezinárodních studentů ze 14 různých evropských zemí.

1.- 10.9.2005 - European School II. (Ankara)

<http://www.aegee.org/academy>

Evropská škola 2 je pokročilou formou interního vzdělávání v rámci AEGEE na evropské úrovni. Skládá se z nejrůznějších seminářů o umění komunikace, o formách propagace, fund raisingu a dále se účastníci zabývají řešením případových studií. Účastníci se většinou po jejím absolvování stávají aktivními na evropské úrovni, v projektech a pracovních skupinách AEGEE. Za AEGEE-Praha byl vyslán 1 člen.

22.- 25.9.2005 - „AEGEE20 – The Happening“ (Praha)

<http://www.aegEE.org/aegEE20>

Čtyřdenní konference na oslavu dvacátého výročí založení AEGEE-Europe. Program projektu AEGEE20 spočíval především v prezentaci 20-ti leté historie AEGEE, jejích úspěchů a tématických diskuzích o budoucím vývoji naší organizace. Během konference dále vystoupili někteří čeští a evropští politici, řečníci z mezinárodních institucí a zástupci dalších studentských organizací. Hlavním tématem byla prospěšnost tohoto typu studentské aktivity v prosazování jednotné, mírumilovné a demokratické Evropy. Oficiální část byla obohacena prohlídkou Prahy a kulturním programem v centru města. Mezi osobnosti, které naši konferenci zaštitili, patří bývalý prezident ČR Václav Havel, premiér Jiří Paroubek, poslankyně Evropského parlamentu Jana Hybášková, český velvyslanec v Bruselu pan Jiří Havlík. Podporu této konferenci vyjádřili také ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Petra Buzková a ministr zahraničí ČR Cyril Svoboda. Konference byla slavnostně zahájena v prostorách Senátu ČR a její další části proběhly v budově Magistrátu hl.m.Prahy na Mariánském náměstí.

5.10.2005 - „VŠE poprvé“ (Praha)

Akce zaměřená na studenty prvních ročníků, která se koná pod záštitou rektorky VŠE a na jejíž realizaci se podílí téměř všechny studentské organizace působící na VŠE.

20. – 23.10. 2005 - Fall Agora 2005 (Izmir)

Valná hromada, které se účastní zástupci všech poboček AEGEE. Náplní je volba nového vedení AEGEE Europe, projednávání návrhů na zlepšení fungování celé organizace atd. Za AEGEE Praha se zúčastnili 3 delegáti a 5 pozorovatelů.

28. – 30.10.2005 - Sub-regional meeting (Šumava)

AEGEE-Praha a AEGEE-Plzeň připravily program pro víkendové setkání členů českých a slovenských poboček. Na tomto setkání členové diskutovali nejružnější problémy při organizování akcí v České republice a na Slovensku a také spolupráci při budoucích regionálních i evropských projektech v AEGEE. Z AEGEE-Praha se této akce zúčastnilo 15 členů.

29.10.2005 – Dance Action Day (celá Evropa)

Dance Action Day je jedním z projektů AEGEE-Europe. V sobotu 29.10. uspořádalo přibližně 50 poboček AEGEE včetně pražské pobočky taneční večer. Kurz se konal v budově Vysoké školy ekonomické a asi 30 návštěvníků se zde zúčastnilo tanečního kurzu folklórních a břišních tanců pod vedením profesionálních instruktorů.

18. - 20.11.2005 – Regional Meeting 'GO CENTRAL!' (Poznaň)

Polská anténa v Poznani zorganizovala druhý regionální meeting pro region CENTRAL v roce 2005. Programem tohoto meetingu bylo jednání o budoucí spolupráci těchto poboček AEGEE na regionální úrovni, příprava budoucích společných projektů a dále přednášky a semináře o možnostech propagace, fund raisingu, atd. Za AEGEE-Praha se zúčastnili 2 členové.

19. - 27.11.2005 – European School I. (Zaragoza)

<http://www.aegee.org/academy>

Evropská škola je formou interního vzdělávání AEGEE na evropské úrovni. Skládá se z nejružnějších seminářů o umění komunikace, o formách propagace, fund raising a dále se účastníci zabývají řešením případových studií. Za AEGEE-Praha byl vyslán 1 člen.

16.-18.12.2005 – Výměna s AEGEE-Passau

Na konci prosince se skupina 10 členů AEGEE-Praha podívala do malebného německého města Pasov. Jednalo se o malou výměnu na prodloužený víkend, účastníci si prohlédli město a seznámili se s německými vánočními tradicemi.

30.12. – 2.1.2005 – Silvestr v Praze - FROM DUSK TILL DAWN (Praha)

Silvestrovská 3denní akce pro 25 mezinárodních účastníků, během níž si měli možnost prohlédnout Prahu pod vedením profesionálních průvodců, seznámit se s českou historií a kulturou. Součástí pobytu byla také noční prohlídka města s názvem „Ghost tour - Po stopách pražských legend a duchů“ a účast na silvestrovském maskárním večítku, pořádaném AEGEE-Praha.

31.12.2005 – Maskární Silvestrovský večírek AEGEE-Praha (Praha)

AEGEE-Praha zorganizovalo Silvestrovský večírek pro 120 účastníků. Jednalo se o maskární ples a večítku se zúčastnilo 70 českých a 50 zahraničních studentů z 10 zemí Evropy.

Na podzim 2005 bylo zvoleno nové vedení AEGEE Praha, které se začalo připravovat na konference a projekty plánované pro 2006 v Praze i zahraničí.

Činnost organizace AEGEE Praha závisí nejen na vlastních projektech v rámci ČR, ale především na organizování setkání a výměn se zahraničními studenty. Činnost se s každým rokem mění, vzhledem k rozmanitým akcím v pobočkách AEGEE, kterých se AEGEE Praha účastní a také vzhledem k zájmům členů. Jelikož se naše organizace snaží přilákat mladé, dynamické a kreativní členy z řad studentů, je tradičně velice aktivní složkou celého evropského AEGEE.

Public relations

Politika AEGEE-Praha v oblasti public relations je zaměřena především na studentskou cílovou skupinu. Zároveň si klade za cíl otevřít a představit organizaci široké veřejnosti a potenciálním sponzorům.

S tímto předsevzetím je spojena profesionální správa webových stránek AEGEE-Praha obsahující odkazy na veškeré pořádané akce, historii organizace a plány i kontakty na ostatní evropské pobočky AEGEE a jejich aktivity. V roce 2005 došlo k úplné renovaci našich webových stránek, které jsou nyní přehlednější a zcela samoobslužné. Jejich prostřednictvím předsednictvo pravidelně komunikuje se členy organizace a informuje o připravovaných akcích.

Několikrát do roka jsou pořádány prezentace AEGEE-Praha, na kterých jsou účastníkům rozdávány informační dokumenty a letáky o naší studentské organizaci, stejně jako pozvánky na probíhající projekty či blížící se aktivity. V roce 2005 se tento nábor nových členů konal na Univerzitě Karlově na Fakultě filosofické a Fakultě humanitních studií, na ČVUT a na Vysoké škole ekonomické v Praze.

V rámci informačních technologií zároveň AEGEE-Praha udržuje e-mailovou konferenci, která zajišťuje propojení jak mezi vedením a členy AEGEE, tak mezi zájemci o členství, nečleny a sponzory.

Další prezentace a meetingy s veřejností se konají při příležitosti plánování Letní univerzity a konferencí pořádaných AEGEE. Před letními univerzitami jsou většinou pořádány série tří propagačních prezentací.

Přímo v areálu Vysoké školy ekonomické byly pro potřeby AEGEE-Praha rektorem vyčleněna informační plocha na které jsou pravidelně zveřejňovány zprávy o aktuálním dění v organizaci.

V uplynulém období se díky organizaci výroční konference „Aegee20 - The Happening“, která se konala v září 2005, podařilo navázat spolupráci především s občanským sdružením ANO pro Evropu, s kterým plánujeme další společné projekty i v roce 2006.

Členská základna

V kalendářním roce 2005 členská obec AEGEE Praha čítala 194 členských příspěvků platících členů. Členy naší organizace jsou vysokoškolští studenti převážně Vysoké školy ekonomické, dále pak filozofické, právnické, lékařské fakulty a fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy a ČVUT. Rádi bychom poděkovali i bývalým členům, v minulosti velice aktivním, kteří se však i přes své vlastní časové zaneprázdnění snaží svou radou a pomocí přispět ke zlepšení naší činnosti.

Vedení AEGEE Praha zvolené řádnou valnou hromadou pracovalo v prvních třech čtvrtletích roku 2005 v následujícím složení:

prezident

Šárka Svobodová

tajemník

Marcela Kubíčková

pokladník	Soňa Caldová
public relations	Irena Pražáková
fund raising	Jindřich Jindřich

Dne 5.10.2005 proběhly volby nového vedení AEGEE Praha. Řádnou valnou hromadou byly do vedení AEGEE-Praha zvoleny následující osoby:

prezident	Irena Pražáková
tajemník	Lucie Jurystová
pokladník	Jolana Valsamisová
public relations	Marcela Kubíčková
fund raising	Tomáš Bouška
event responsible	Anna Pospíšilová

Podpora sponzorů

AEGEE-Praha je organizace jejíž jediné pravidelné finanční příjmy plynou z členských příspěvků. Jednotlivé pořádané akce – letní univerzity, konference, výměny a setkání - jsou hrazeny převážně z účastnických poplatků a grantů. Předsednictvo a členové AEGEE-Praha vykonávají svou náročnou práci dobrovolně a tudíž bezplatně, proto se musí AEGEE-Praha spolehnout především na dotace a granty, popř. podporu sponzorů. V roce 2005 jsme získali dotaci Vysoké školy ekonomické, díky které jsme mohli organizovat projekt Letní univerzita 2005 a Výměna Praha-Cambridge.

Velmi si vážíme našich dobrých vztahů s vedením Vysoké školy ekonomické v Praze, které nám umožňuje bezplatně využívat prostory pro naše pravidelná setkání, pro prezentaci našich aktivit a máme také vyhrazenou plochu pro informování našich a potenciálních členů, a to jak o aktivitách AEGEE-Praha, tak i o celoevropských aktivitách AEGEE. V prostorách budovy TESCO na Jarově můžeme navíc bezplatně využívat místnost jako kancelář AEGEE-Praha.

V uplynulém období se díky organizaci výroční konference „AEGEE20 - The Happening“, která se konala v září 2005, podařilo navázat spolupráci s občanským

sdružením ANO pro Evropu, získat podporu Magistrátu hl.m.Prahy, Senátu ČR a České zemědělské univerzity. Mezi osobnosti, které naši konferenci zaštitili, patří bývalý prezident ČR Václav Havel, premiér Jiří Paroubek, poslankyně Evropského parlamentu Jana Hybášková, český velvyslanec v Bruselu pan Jiří Havlík. Podporu této konferenci vyjádřili také ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Petra Buzková a ministr zahraničí ČR Cyril Svoboda. Ze sponzorů jsme navázali spolupráci s firmami Ahold, Pinelli, Copy General Ignium (sponzor webhostingu), Opavia, Subway a Vinařství Vladimír Tetur.

V dalším období zamýšlí AEGEE-Praha navázat hlubší spolupráci s našimi dosavadními sponzory ze soukromého sektoru a také oslovit nové sponzory, kteří by měli zájem podpořit a tak i rozšířit činnost AEGEE Praha.

Díky přístupu našich členů na Internet je možné být v nepřetržitém kontaktu mezi sebou navzájem, ale také i s ostatními pobočkami AEGEE po celé Evropě.

14. Resumé

Cílem práce je zmapovat situaci a společenskou roli vysokoškolských studentských spolků v Nizozemí a v České republice. Hlavním tématem je srovnání fungování spolků s ohledem na rozdíly nizozemské a české kultury a postavení studentských spolků ve společnosti dané země.

Práce v úvodu představuje obě země a seznamuje s jejich systémy vysokoškolského vzdělávání s ohledem na změny zavedené po podepsání Boloňské deklarace. Dále nastiňuje problematiku vysokoškolských studentských spolků a definuje jejich cíle, rozsah a hlavní oblasti aktivit.

Pro porozumění kultuře a mentalitě obou národů jsou další kapitoly věnovány charakteristickým rysům české a nizozemské společnosti a tyto charakteristiky jsou dále podloženy teorií dimenzí kultury nizozemského sociálního psychologa Geerta Hofstedeho.

Stěžejní částí práce je popis struktury a fungování vysokoškolských studentských spolků v ČR a v Nizozemí se zaměřením na rozdíly ve společenské roli spolků, spolupráci spolků s vysokými školami a přístup vysokoškolských studentů ke spolkům.

V závěru se práce zabývá také spolky mezinárodními a popisuje jednu z největších studentských organizací v Evropě, Evropské fórum studentů AEGEE, jehož hlavním cílem je podpora evropské integrace a spolupráce vysokoškolských studentů na mezinárodní úrovni.

The main purpose of this study is to map the situation and the social role of student associations in the Netherlands and in the Czech Republic. The main topic is the comparison of student associations in terms of their functioning. This study also attempts to evaluate the extent to which the differing social status of student associations in each country can be attributed to socio-cultural variables.

The first part introduces both the countries and their university systems of education in the post-Bologna Process period. Furthermore it outlines the main aims and fields of activities of the student associations.

For understanding better the culture and mentality of both nations, the following two chapters are dedicated to the typical characteristics of Czech and Dutch societies. The analysis of these characteristics is grounded on the theory of cultural dimensions developed by the Dutch social psychologist Geert Hofstede.

The core of the present work is the description of the structure and the functioning of student associations in the Czech Republic and in the Netherlands. This part focuses on differences in the social roles, cooperation with universities and approach of students to their associations.

In its closing part the study deals with international student associations and describes one of the largest student associations in Europe, the European Students' Forum AEGEE whose aim is to foster the European integration process and encourage exchange of university students on a multinational level.

